

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА ТА ПОЛІТИЧНІ КОМУНІКАЦІЇ

Навчально-методичний посібник
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю
СЗ «Міжнародні відносини» освітньої програми «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Електронний ресурс

Рецензенти:

Ю. С. Дібікова – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології, соціології і культурології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

М. Ю. Онацький – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 5 від 20 лютого 2026 року)*

Міжнародна політика та політичні комунікації : навчально-методичний посібник
М 58 для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю
СЗ «Міжнародні відносини» освітньої програми «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії» [Електронний ресурс] / уклад. Г. С. Панасенко. –
Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. – 81 с.

Видання розроблено для студентів спеціальності С 3 «Міжнародні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

У посібнику розглядаються ключові концепції міжнародної політики, динаміка стратегічних відносин у сучасному світі, а також теоретичні та практичні основи політичних комунікацій. Особлива увага приділяється факторам формування зовнішньої політики, механізмам публічної дипломатії та управління асиметрією у двосторонніх партнерствах.

Видання містить структурований підхід до семінарських занять, а також завдання для самостійної роботи та виконання індивідуальних дослідницьких проєктів.

Студенти знайдуть корисні матеріали для глибокого аналізу геополітичних процесів, розуміння суті зовнішньополітичного курсу держави та розвитку навичок стратегічного планування й ефективної політичної комунікації на міжнародній арені.

Навчально-методичний посібник стане цінним інструментом для формування професійної компетентності магістрів-міжнародників в умовах глобальної конкуренції та постійних геополітичних викликів.

УДК 327:659.4(075.8)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2026

© Панасенко Г. С., уклад., 2026

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Програма навчальної дисципліни	3
2. Тематичний план навчальної дисципліни	6
3. Короткий конспект лекцій	11
4. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять	24
5. Завдання для самостійної роботи	40
6. Методи навчання	49
7. Методи контролю	50
8. Критерії оцінювання навчальних досягнень	54
9. Схема нарахування балів	58
10. Шкала оцінювання	58
11.Завдання для підсумкового контролю (екзамену)	59
12. Зразок екзаменаційного білета	64
13. Політика курсу («правила гри») й академічна доброчесність	67
14. Рекомендована література	70
15. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення	73
16. Основні терміни та поняття	74

ВСТУП

Дисципліна «Міжнародна політика та політичні комунікації» має на меті формування у магістрів-міжнародників системного розуміння взаємозв'язку між зовнішньополітичними рішеннями держави та комунікаційними стратегіями, що використовуються для їхнього просування, легітимізації та реалізації на міжнародній арені.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародна політика та політичні комунікації» є поглиблення теоретичних і практичних знань студентів про взаємозв'язок міжнародної політики та політичних комунікацій на сучасному етапі. Дисципліна спрямована на формування навичок аналізу комунікаційних стратегій держав та інших акторів міжнародних відносин, а також розуміння впливу комунікацій на глобальні політичні процеси.

Основними завдання вивчення дисципліни є:

1. Вивчити ключові концепції та моделі міжнародної політики та комунікацій.
2. Дослідити роль традиційних і нових медіа у формуванні міжнародного порядку денного.
3. Проаналізувати механізми публічної, цифрової та кризової дипломатії.
4. Опанувати методи аналізу політичних комунікацій у міжнародних конфліктах.
5. Розвинути вміння розробляти ефективні комунікаційні стратегії для міжнародних акторів

Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК11. Здатність аналізувати природу зовнішньої політики та міжнародних відносин, еволюцію підходів до їх формування та здійснення, принципи організації та функціонування інститутів зовнішньої політики, прогнозувати систему міжнародних відносин.

СК16. Здатність визначати особливості, характер та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

- формування наступних м'яких навичок (soft skills):

- Критичне мислення.
- Аналітичні навички.
- Комунікативні навички.
- Креативність.
- Уміння вирішувати проблеми.
- Навички командної роботи.
- Лідерство.
- Міжособистісні навички

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти наступних результатів:

РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН4. Демонструвати знання особливостей, характеру та ступеня взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних відносин різного рівня.

РН8. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН10. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН19. Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН20. Організовувати та вести професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН23. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури. Передбачено самостійну роботу з підручниками, посібниками, словниками, навчальною та довідковою літературою.

Для успішного опанування навчальної дисципліни «Міжнародна політика та політичні комунікації» студенти магістерського рівня повинні володіти глибокими знаннями та концептуальним апаратом, набутими під час вивчення таких базових курсів:

1. «Теорія міжнародних відносин»: це методологічний фундамент. Студенти повинні вільно оперувати основними парадигмами (реалізм, лібералізм, конструктивізм), розуміти поняття балансу сил, безпекової дилеми, міжнародної анархії та ролі міжнародних інститутів. Ці знання необхідні для аналізу стратегічних відносин та асиметрії сили.

2. «Міжнародні відносини та світова політика»: це фактологічна база та контекст. Студенти мають знати історичні етапи розвитку міжнародної системи, ключові регіональні конфлікти, структуру та функціонування глобальних акторів (ООН, НАТО, ЄС, G7), що дозволяє коректно оцінювати геополітичні фактори та контекст політичних комунікацій.

3. «Зовнішня політика України». Цей курс забезпечує прикладне застосування теоретичних знань. Вимагається розуміння офіційного зовнішньополітичного курсу України, її стратегічних пріоритетів (ЄС, НАТО), історії двосторонніх відносин із ключовими партнерами та інституційних механізмів формування зовнішньої політики.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи міжнародної політики та комунікацій

Міжнародна політика. Визначення, предмет, об'єкти, основні парадигми (реалізм, лібералізм, конструктивізм).

Актори міжнародної політики: суверенні держави, міжнародні міжурядові організації, міжнародні неурядові організації, транснаціональні корпорації, окремі особи.

Рівні аналізу міжнародної політики: системний (глобальний), державний (національний), індивідуальний.

Інструменти міжнародної політики: дипломатія, економічна співпраця/санкції, військова сила, "м'яка" та "жорстка" сила

Тема 2. Політичні комунікації у міжнародних відносинах

Сутність політичних комунікацій в міжнародних відносинах: визначення, функції (інформаційна, інтеграційна, маніпулятивна).

Моделі політичних комунікацій: лінійна (Ласвелла), інтерактивна, мережева.

Взаємозв'язок: Влада – Інформація – Вплив. Інформація як ресурс та інструмент влади.

Концепція "Комунікативної влади" (Мануель Кастельс)

Тема 3. Глобальний інформаційний простір та медіаландшафт

Глобальний інформаційний простір. Поняття, структура (технічна, контентна, регуляторна).

Особливості глобального медіаландшафту: транскордонність, концентрація власності, гіперконкуренція.

Роль провідних міжнародних медіакомпаній.

Проблематика "інформаційного нерівноправ'я" та домінування Заходу

Тема 4. Медіаефекти та маніпулятивні концепції

Концепції медіавпливу:

Теорія "порядку денного".

Теорія "обрамлення".

Теорія праймінгу.

Воротарі інформації та їхня роль у міжнародній політиці.

Спіраль мовчання у міжнародному контексті

Тема 5. Традиційні медіа у міжнародній політиці

Телебачення, радіо та друковані ЗМІ. Специфіка впливу, охоплення аудиторії та функції у міжнародній політиці.

Традиційні ЗМІ як джерело офіційної інформації та аналізу.

Використання супутникового телебачення як інструменту міжнародного мовлення.

Роль традиційних медіа під час Холодної війни

Тема 6. Нові медіа та соціальні мережі як інструменти політичних комунікацій

Роль соціальних мереж та блогів. Twitter (X), Facebook, Telegram, TikTok як платформи для прямих політичних комунікацій.

Концепція "участі" та громадянської журналістики.

Вплив нових медіа на протестні рухи та революції.

Нові медіа та інформаційна мобілізація під час збройних конфліктів: війна в Україні)

Тема 7. Публічна дипломатія

Сутність та цілі публічної дипломатії. Відмінність від класичної дипломатії, цілі (формування позитивного іміджу, вплив на зовнішню аудиторію).

Основні методи публічної дипломатії. Культурний обмін, освітні програми, міжнародне мовлення.

"М'яка сила" (Soft Power) Джозефа Ная. Культура, політичні цінності, зовнішня політика як джерела "м'якої сили"

Тема 8. Національний брендинг та міжнародний імідж

Національний брендинг. Концепція, складові (управління ідентичністю, комунікації, туризм, інвестиції).

Методи формування позитивного міжнародного іміджу. Стратегічні комунікації, лобіювання.

Роль акторів у публічній дипломатії та брендингу. Державні інституції (МЗС), громадські організації, діаспора, культурні діячі

Тема 9. Цифрова дипломатія

Еволюція концепції: від E-diplomacy до Digital diplomacy.

Практика використання соціальних мереж та онлайн-платформ урядами, міністерствами закордонних справ.

Аналіз практики цифрової дипломатії різних країн: США (Держдепартамент), Ізраїль (активна робота у соцмережах), Україна (під час війни).

Використання big data та аналітики для цільового впливу

Тема 10. Особистісна дипломатія та імідж політичних лідерів

Персоналізація політики. Роль особистості лідера у міжнародних відносинах.

Комунікаційні стратегії формування міжнародного іміджу лідера: харизма, риторика, вербальні та невербальні засоби.

Вплив публічних виступів, інтерв'ю та візитів на міжнародне сприйняття країни.

Аналіз комунікаційних стратегій провідних світових лідерів

Тема 11. Інформаційна війна та протиборство

Концепція інформаційного протиборства: історія, цілі, етапи.

Методи та інструменти інформаційної війни: пропаганда (види та механізми), дезінформація (відмінність від дезінформування), "фейкові новини" (fake news).

Вплив інформаційної війни на внутрішню та зовнішню політику

Тема 12. Інформаційно-психологічні операції

Сутність інформаційно-психологічних операцій та їхня роль у міжнародних конфліктах.

Психологічні аспекти впливу. Створення образу "ворога", деморалізація, поширення паніки.

Технічні засоби інформаційно-психологічних операцій. Використання бот-мереж, тролінгу, діпфейків.

Стратегії протидії дезінформації та інформаційно-психологічні операції

Тема 13. Політичні комунікації в міжнародних конфліктах та кризова комунікація

Роль медіа в ескалації та врегулюванні конфліктів. "Пропаганда війни". "Журналістика миру".

Кризова комунікація: принципи, етапи, стратегії дій державних та недержавних акторів.

Специфіка висвітлення військових конфліктів: акредитація, безпека журналістів, етичні дилеми

Тема 14. Комунікаційні стратегії міжнародних організацій та транснаціональних корпорацій

Роль міжнародних організацій у публічних комунікаціях: ООН, НАТО, ЄС.

Аналіз комунікаційних стратегій міжнародних організацій: відкритість, нейтралітет, пресслужби та медіавідносини.

Комунікаційні стратегії ТНК та неурядових організацій: глобальне корпоративне громадянство, лобіювання, соціальна відповідальність

Тема 15. Міжнародно-правове регулювання та етика комунікацій

Правові аспекти міжнародних комунікацій. Свобода слова. Інформаційна безпека.

Міжнародні конвенції та стандарти.

Етичні дилеми у міжнародних політичних комунікаціях. Відповідальність медіа, питання цензури та самоцензури.

Інформаційний суверенітет та його порушення

Тема 16. Майбутнє міжнародних політичних комунікацій

Вплив новітніх технологій. Штучний інтелект, віртуальна та доповнена реальність, технології блокчейн.

Штучний інтелект в політичних комунікаціях. Персоналізація контенту. Автоматизація пропаганди, виклики для демократії (глибокі фейки).

Перспективи розвитку глобального медіаландшафту. Розпад монополій, гіперперсоналізація, зростання ролі регіональних платформ.

Прогнозування та сценарії розвитку міжнародної інформаційної безпеки

3. КОРОТКИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

Тема 1. Теоретичні основи міжнародної політики та комунікацій

1. Визначення та теоретичні парадигми

Міжнародна політика – це сукупність відносин між суб'єктами міжнародного права щодо реалізації їхніх інтересів на світовій арені. Її предметом є закономірності взаємодії держав та організацій, а об'єктами – світовий порядок, безпека та ресурси. Основні парадигми по-різному пояснюють ці процеси: реалізм фокусується на боротьбі за владу та національний інтерес; лібералізм наголошує на важливості співпраці, міжнародного права та демократії; конструктивізм стверджує, що міжнародні відносини формуються не лише силою, а й ідеями, нормами та ідентичністю.

2. Актори міжнародної політики

Сучасна світова політика багаторівнева і включає різноманітних гравців. Головними акторами залишаються суверенні держави, які мають виключне право на владу. Разом із ними діють міжнародні міжурядові організації (наприклад, ООН, НАТО) та неурядові організації (Червоний Хрест), що впливають на світовий порядок. Важливу роль відіграють транснаціональні корпорації, які контролюють економічні ресурси, а також окремі особи (політичні лідери, активісти), чий рішення або дії можуть змінювати хід історії.

3. Рівні аналізу міжнародної політики

Для розуміння причин подій у світі дослідники використовують три рівні аналізу. Системний (глобальний) рівень розглядає структуру всієї міжнародної

системи, наприклад, баланс сил між наддержавами. Державний (національний) рівень фокусується на внутрішніх чинниках країни: політичному режимі, економіці та суспільній думці. Індивідуальний рівень аналізує психологію, переконання та особисті характеристики лідерів, які приймають ключові рішення.

4. Інструменти міжнародної політики

Держави використовують різні методи для досягнення своїх цілей. Основним інструментом є дипломатія (переговори), яка часто підкріплюється економічною співпрацею або санкціями. Коли мирні методи вичерпані, застосовується військова сила. У сучасній науці ці засоби ділять на "жорстку силу" (примус через армію та гроші) та "м'яку силу" (вплив через культуру, цінності та привабливість політичної моделі).

Тема 2. Політичні комунікації у міжнародних відносинах

Сутність та функції комунікацій

Політична комунікація – це процес обміну інформацією між суб'єктами міжнародної політики для досягнення згоди або нав'язування волі. Вона виконує три ключові функції: інформаційну (передача даних про події), інтеграційну (об'єднання держав навколо спільних цінностей) та маніпулятивну (приховане керування свідомістю для зміни поведінки опонента).

Моделі комунікацій

Наука виділяє три основні підходи до передачі сигналу. Лінійна модель (Ласвелла) описує процес як односторонній ланцюг: Хто говорить? Що каже? Кому? Через який канал? З яким ефектом? Інтерактивна модель враховує зворотний зв'язок, де обидві сторони обмінюються ролями. Мережева модель відображає сучасну реальність, де інформація поширюється горизонтально та хаотично через багатьох учасників одночасно.

Влада, інформація та вплив

У міжнародних відносинах інформація стає стратегічним ресурсом. Тріада «влада – інформація – вплив» означає, що той, хто контролює потоки даних, отримує інструмент для реалізації влади без прямого насилля.

Інформація використовується як зброя або як засіб легітимації дій держави на світовій арені.

Концепція М. Кастельса

Мануель Кастельс запропонував ідею «комунікативної влади», згідно з якою в мережевому суспільстві влада належить не тим, хто має силу, а тим, хто програмує мережі та створює сенси. Здатність формувати людську свідомість через медіа та цифрові платформи є найвищою формою панування у сучасному світі.

Тема 3. Глобальний інформаційний простір та медіаландшафт

Структура інформаційного простору

Це сфера, де створюється та розповсюджується інформація світового значення. Він має три рівні: технічний (інфраструктура, супутники, інтернет), контентний (зміст повідомлень, новини, фільми) та регуляторний (міжнародні договори та закони, що контролюють обіг даних).

Особливості медіаландшафту

Сучасне медіасередовище характеризується транскордонністю (відсутність кордонів для сигналу) та концентрацією власності, коли більшість світових ЗМІ належать кільком гігантським корпораціям. Це створює ситуацію гіперконкуренції, де медіа борються за кожен секунду уваги аудиторії.

Міжнародні медіакомпанії та нерівність

Провідні корпорації (наприклад, Disney, Warner Bros., News Corp) формують глобальні новини та культурні тренди. Це породжує проблему «інформаційного нерівноправ'я»: західні країни домінують у виробництві контенту, через що «голос» країн, що розвиваються, залишається непочутим, а світ бачить події переважно через призму західних інтересів.

Тема 4. Медіаефекти та маніпулятивні концепції

Теорії медіавпливу (Agenda-setting, Framing, Priming)

Медіа не кажуть нам, *що* думати, але кажуть, *про що* думати (порядок денний). Теорія «обрамлення» (фреймінг) пояснює, як медіа подають подію в певній інтерпретації (рамці), виділяючи одні факти та приховуючи інші.

Праймінг – це підготовка аудиторії до сприйняття інформації через попереднє створення певного емоційного фону.

Воротарі інформації (Gatekeepers)

У міжнародній політиці існують структури та особи (редактори, власники медіа, алгоритми соцмереж), які виконують роль «воротарів». Вони фільтрують потік новин, вирішуючи, яка подія стане світовою сенсацією, а яка буде повністю проігнорована, що прямо впливає на зовнішню політику держав.

Спіраль мовчання

У міжнародному контексті ця концепція означає, що держави або лідери, чия позиція є непопулярною або не підтримується світовими медіа, схильні замовчувати свою думку. Через страх ізоляції альтернативні погляди зникають з публічного простору, створюючи ілюзію повної однотайності світової спільноти.

Тема 5. Традиційні медіа у міжнародній політиці

Телебачення, радіо та друковані ЗМІ. Специфіка впливу, охоплення аудиторії та функції у міжнародній політиці

Традиційні медіа мають високий рівень довіри завдяки професійним стандартам та інституційній історії. Їхня специфіка полягає у здатності формувати масовий порядок денний для широких верств населення, особливо старшого покоління та еліт. У міжнародній політиці вони виконують функції транслятора державних інтересів, майданчика для офіційних заяв та інструменту легітимізації зовнішньополітичного курсу країни.

Традиційні ЗМІ як джерело офіційної інформації та аналізу

На відміну від соцмереж, традиційні медіа сприймаються як «верифіковані» джерела. Публікації у виданнях на кшталт The New York Times або ефіри BBC часто стають базою для прийняття рішень дипломатами. Вони забезпечують глибокий аналіз та експертну оцінку, що дозволяє не просто

дізнатися про факт події, а й зрозуміти її довгострокові наслідки для міжнародної стабільності.

Використання супутникового телебачення як інструменту міжнародного мовлення

Супутникове мовлення (CNN, Al Jazeera, France 24) дозволяє державам «переступати» через національні кордони та звертатися до іноземної аудиторії напряду. Це потужний інструмент геополітичного впливу, який дозволяє транслювати власну інтерпретацію подій у глобальному масштабі, формуючи світову громадську думку на свою користь.

Роль традиційних медіа під час Холодної війни

У цей період радіо (наприклад, «Голос Америки») та преса стали головними фронтами ідеологічної боротьби між Сходом і Заходом. Традиційні медіа використовувалися для деморалізації противника, пропаганди власного способу життя та підтримки дисидентських рухів всередині ворожих блоків, доводячи, що інформація може бути не менш ефективною за ядерну зброю.

Тема 6. Нові медіа та соціальні мережі як інструменти політичних комунікацій

Роль соціальних мереж та блогів (X, Facebook, Telegram, TikTok)

Ці платформи радикально змінили швидкість та характер комунікацій, прибравши посередників між політиком та аудиторією. X (Twitter) став майданчиком для «дипломатії в реальному часі», Telegram – ключовим каналом отримання оперативних новин у зонах конфліктів, а TikTok дозволяє залучати молодь через короткі візуальні наративи, що робить політику більш персоналізованою та доступною.

Концепція "участі" та громадянської журналістики

Нові медіа перетворили пасивного споживача на активного учасника політичного процесу. Громадянська журналістика дозволяє очевидцям подій миттєво поширювати кадри з місця подій, що часто випереджає офіційні звіти ЗМІ. Це створює середовище тотальної прозорості, де приховати воєнні злочини або політичні маніпуляції стає майже неможливо.

Вплив нових медіа на протестні рухи та революції

Соціальні мережі стали інструментом горизонтальної самоорганізації мас без потреби в єдиному лідері. Вони дозволяють швидко координувати протести, поширювати заклики до дії та привертати увагу світової спільноти до внутрішніх проблем країни (наприклад, «Арабська весна» або Революція Гідності), що змушує іноземні уряди реагувати на ситуацію.

Нові медіа та інформаційна мобілізація під час збройних конфліктів: війна в Україні

Український досвід показав, що соцмережі можуть бути інструментом виживання: від збору мільйонів доларів на армію через сторіз до координації евакуації та боротьби з ворожими ДРГ. Війна в Україні стала першою «війною в прямому ефірі» у TikTok та Telegram, де контент від звичайних солдатів та цивільних формує глобальний рівень підтримки держави.

Тема 7. Публічна дипломатія

Сутність та цілі публічної дипломатії. Відмінність від класичної дипломатії

На відміну від традиційної дипломатії, яка є закритим діалогом між урядами, публічна дипломатія спрямована на закордонну громадськість. Її головна ціль – створити тривалий позитивний імідж країни, щоб іноземні громадяни самі тиснули на свої уряди з метою підтримки цієї держави. Це гра в «довгу» заради довіри та привабливості.

Основні методи публічної дипломатії

До них належать культурні обміни (виставки, гастролі), освітні програми (наприклад, Fulbright), що виховують майбутніх лідерів-друзів країни, та міжнародне мовлення. Ці методи допомагають показати «людське обличчя» держави, її цінності та досягнення, що є значно ефективнішим за суху офіційну пропаганду.

"М'яка сила" (Soft Power) Джозефа Ная

Згідно з концепцією Ная, «М'яка сила» – це здатність отримувати бажані результати через привабливість, а не через примус (гроші чи зброю).

Основними джерелами цієї сили є культура країни, її політичні цінності (якщо вона їх дотримується всередині) та легітимна, моральна зовнішня політика, що викликає повагу у світу.

Тема 8. Національний брендинг та міжнародний імідж

Національний брендинг. Концепція та складові

Це стратегічне управління репутацією країни як цілісного бренду. Він включає не лише туризм чи товари («Made in...»), а й інвестиційну привабливість, управління ідентичністю (чим ми відрізняємося від інших) та постійні комунікації про успіхи країни. Хороший бренд країни автоматично підвищує вартість її експорту та політичну вагу.

Методи формування позитивного міжнародного іміджу

Держави використовують стратегічні комунікації для просування потрібних наративів та лобіювання – професійне просування інтересів у закордонних парламентах. Це також включає проведення масштабних подій (Олімпіади, Експо), які стають вітриною досягнень країни та демонструють її гостинність і розвиток.

Роль акторів у публічній дипломатії та брендингу

Над іміджем працює не лише МЗС, а й громадянське суспільство: діаспора, яка є «голосом» країни за кордоном, митці, спортсмени та науковці. Кожен успішний громадянин за кордоном стає амбасадором бренду своєї країни, що створює багатовимірний та живий образ держави у світі.

Тема 9. Цифрова дипломатія

Еволюція концепції: від E-diplomacy до Digital diplomacy

Цифрова дипломатія пройшла шлях від простого використання електронної пошти та сайтів (e-diplomacy) до повноцінного використання штучного інтелекту, соцмереж та великих даних для впливу на світову

політику. Це не просто перехід у онлайн, а зміна самої логіки дипломатичної роботи – вона стала публічною, миттєвою та інтерактивною.

Практика використання онлайн-платформ урядами та МЗС

Сучасні міністерства використовують X, Facebook та Instagram для швидкого спростування фейків, надання консульської допомоги громадянам у реальному часі та прямого звернення до народів інших країн. Це дозволяє дипломатії бути гнучкою та реагувати на кризи швидше, ніж через традиційні дипломатичні ноти.

Аналіз практики цифрової дипломатії різних країн (США, Ізраїль, Україна)

США є лідером у стратегічному використанні платформ, Ізраїль відомий своєю агресивною та креативною роботою в мережі для захисту національної безпеки. Україна під час війни створила унікальний кейс «цифрової стійкості», використовуючи цифрові інструменти (наприклад, збір доказів агресії через смартфони) як повноцінний елемент оборони та світової адвокації.

Використання big data та аналітики для цільового впливу

Сучасна дипломатія аналізує величезні масиви даних, щоб зрозуміти настрої іноземної аудиторії. Це дозволяє створювати персоналізовані повідомлення для різних груп впливу, прогнозувати конфлікти та виявляти бот-мережі супротивника ще до того, як вони почнуть масовану інформаційну атаку.

Тема 10. Особистісна дипломатія та імідж політичних лідерів

Персоналізація політики. Роль особистості лідера

У сучасному медіацентрованому світі люди схильні довіряти не абстрактним інституціям, а конкретним лідерам. Харизма, біографія та особисті якості президента чи прем'єра стають символом всієї країни. Сильний лідер може «продати» імідж своєї держави набагато ефективніше за сотні рекламних роликів.

Комунікаційні стратегії формування міжнародного іміджу лідера

Стратегія включає роботу над риторикою (що і як каже лідер), вербальними та невербальними знаками (жести, погляд, навіть стиль одягу – як мілітарі-стиль Зеленського). Все це працює на створення впізнаваного образу, який викликає у міжнародних партнерів конкретні емоції: від солідарності до страху чи поваги.

Вплив публічних виступів, інтерв'ю та візитів на сприйняття країни

Одне вдале інтерв'ю глобальному каналу (наприклад, CNN) або влучна промова в ООН можуть змінити ставлення мільйонів людей до країни. Візити «без краваток» або відвідування місць трагедій демонструють щирість лідера, що зміцнює емоційну підтримку держави на міжнародному рівні.

Аналіз комунікаційних стратегій провідних світових лідерів

Вивчення досвіду різних лідерів показує, що успіх залежить від автентичності. Хтось робить ставку на інтелектуальну перевагу, хтось – на образ «свого хлопця», а хтось – на непохитну жорсткість. Аналіз цих стратегій дозволяє зрозуміти, як маніпулюють або надихають світову аудиторію сьогодні.

Тема 11. Інформаційна війна та протиборство

Концепція та етапи

Інформаційна війна – це комплексне протиборство, де метою є не фізичне знищення ворога, а контроль над його свідомістю та процесами прийняття рішень. Вона включає стратегічну дезінформацію, деморалізацію армії та розкол суспільства противника через нав'язування деструктивних наративів.

Інформаційне протиборство – це суперництво держав у медіапросторі для досягнення переваги без прямого воєнного зіткнення. Історично воно еволюціонувало від листівок до кібератак. Головна мета – змінити сприйняття реальності противником. Процес зазвичай проходить етапи: вивчення аудиторії, створення наративів та їхнє масове впровадження.

Методи: пропаганда та фейки

Пропаганда буває "білою" (відверта), "сірою" (невідоме джерело) та "чорною" (брехня від імені ворога). Дезінформація – це свідоме поширення неправди, тоді як "дезінформування" може бути технічною помилкою. Fake news створюються для вірального поширення, щоб викликати сильні емоції та підірвати довіру до інституцій.

Вплив на політику

Інформаційна війна здатна дестабілізувати внутрішню політику держави (провокація протестів, вплив на вибори) та дискредитувати її на зовнішній арені, позбавляючи підтримки союзників.

Вплив інформаційних операцій виходить за межі фронту: вони здатні маніпулювати результатами виборів у демократичних країнах та руйнувати міжнародні союзи, підриваючи довіру між партнерами.

Тема 12. Інформаційно-психологічні операції

Сутність та психологія

Інформаційно-психологічні операції – це сплановані дії з передачі відібраної інформації до іноземних аудиторій з метою впливу на їхні емоції, мотиви та поведінку.

Ключове завдання – створення образу "абсолютного ворога" та поширення панічних настроїв через "шокуючий" контент. Основний акцент робиться на деморалізації армії та населення, поширенні паніки та створенні образу "абсолютного ворога", що виправдовує жорстокість.

Технічні засоби та протидія

Технічний складник сучасних інформаційно-психологічних операцій включає бот-мережі (армії тролів), які створюють ілюзію масової підтримки певної думки.

Новим викликом стали дипфейки (deepfakes) – створені ШІ відео, де реальні політики нібито роблять заяви, яких ніколи не виголошували.

Стратегія протидії інформаційно-психологічним операціям базується на розвитку критичного мислення населення та створенні систем швидкого

спростування (fact-checking). Державна стійкість у цифровий вік прямо залежить від здатності розпізнавати психологічні маніпуляції та захищати власний когнітивний суверенітет.

Тема 13. Політичні комунікації в міжнародних конфліктах та кризова комунікація

Медіа в конфліктах

Роль ЗМІ може бути як деструктивною ("пропаганда війни"), так і конструктивною ("журналістика миру", що шукає шляхи врегулювання). Концепція "журналістики миру" пропонує фокусуватися на пошуку компромісів та висвітленні людських доль, на протизага "журналістиці війни", що акцентує лише на перемогах та поразках.

Кризова комунікація вимагає від держави максимальної швидкості, правдивості та єдиного офіційного джерела інформації, щоб запобігти хаосу. Будь-яка пауза в кризовій комунікації миттєво заповнюється чутками та ворожими інтерпретаціями.

Специфіка висвітлення

Робота журналістів у гарячих точках пов'язана з етичними дилемами: чи показувати жертв, як зберігати нейтральність та як працювати в умовах військової цензури; як дотриматися об'єктивності, коли твоя країна перебуває під агресією, та як висвітлювати чутливі військові питання, не допомагаючи ворогу. Акредитація та "embargo" (затримка публікації) є важливими інструментами безпеки.

Тема 14. Комунікаційні стратегії міжнародних організацій та транснаціональних корпорацій

Міжнародні організації (ООН, НАТО, ЄС)

Міжнародні організації (ООН, НАТО, ЄС) будують свою комунікацію на принципах нейтралітету та відкритості. Їхнє завдання – легітимізувати власні рішення перед світовою спільнотою та підтримувати імідж неупереджених

арбітрів. Вони використовують потужні пресцентри для формування глобального консенсусу. Проте бюрократичність цих структур часто стає перешкодою для швидкої реакції на динамічні кризи.

Транснаціональні корпорації та неурядові організації

Транснаціональні корпорації та неурядові організації діють як глобальні політичні актори. Через стратегії соціальної відповідальності (ESG) та глобального громадянства вони формують власний позитивний імідж, що дозволяє їм лобіювати інтереси на рівні урядів та міжнародних інституцій. Неурядові організації (наприклад, Greenpeace) часто використовують радикальні медіаакції для лобіювання змін у міжнародному праві.

Взаємодія транснаціональних корпорацій з медіа часто є більш технологічною за державну: вони використовують інструменти комерційного маркетингу для просування політичних смислів, що розмиває межу між бізнесом та дипломатією.

Тема 15. Міжнародно-правове регулювання та етика комунікацій

Право та суверенітет

Міжнародні відносини балансують між свободою слова та потребою в інформаційній безпеці. Ключові міжнародні конвенції ООН та Ради Європи гарантують право на пошук та поширення інформації, проте встановлюють межі щодо пропаганди війни та розпалювання ворожнечі. Поняття інформаційного суверенітету означає право держави контролювати свій інфопростір, проте в епоху інтернету його порушення (втручання у вибори, кібератаки) стало частим явищем.

Етичні стандарти

Етичні дилеми виникають у питаннях цензури: де закінчується захист держави і починається придушення опозиції? Ключовими є питання відповідальності медіа за розпалювання ворожнечі. Етичні кодекси журналістів забороняють маніпуляції, проте на практиці медіа часто вдаються до самоцензури через тиск влади або власників. Самоцензура медіа в умовах

конфлікту часто є вимушеним кроком для виживання, але вона може шкодити якості демократії.

Концепція інформаційного суверенітету передбачає право держави контролювати свій інфопростір. У сучасному світі це право постійно порушується через транскордонний вплив платформ та кібератаки, що потребує створення нових норм міжнародного цифрового права.

Тема 16. Майбутнє міжнародних політичних комунікацій

Технологічний прорив

Майбутнє комунікацій визначається розвитком штучного інтелекту, блокчейну та віртуальної реальності (метавсесвітів). ШІ вже сьогодні дозволяє автоматизувати створення пропаганди та персоналізувати контент для кожного окремого громадянина, що робить маніпуляцію невидимою.

Водночас автоматизація пропаганди та поява надреалістичних діпфейків ставлять під загрозу існування класичної демократії. Люди опиняються в "інформаційних бульбашках", де бачать лише ту інформацію, яка підтверджує їхні упередження. Це веде до радикалізації та неможливості глобального діалогу.

Прогнози

Очікується розпад глобальних медіамонополій на користь регіональних платформ та перехід у віртуальну/доповнену реальність (метавсесвіти). Головним викликом майбутнього стане створення нової системи міжнародної інформаційної безпеки, здатної регулювати дії ШІ у політичній боротьбі. Сценарії розвитку інформаційної безпеки передбачають постійну боротьбу між технологіями створення брехні та технологіями автоматичного виявлення дезінформації, де людина залишається головною ціллю впливу.

4. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Тема 1. Теоретичні основи міжнародної політики та комунікацій	1
	Тема 2. Політичні комунікації у міжнародних відносинах	1
2.	Тема 3. Глобальний інформаційний простір та медіаландшафт	1
	Тема 4. Медіаефекти та маніпулятивні концепції	1
3.	Тема 5. Традиційні медіа у міжнародній політиці	1
	Тема 6. Нові медіа та соціальні мережі як інструменти політичних комунікацій	1
4.	Тема 7. Публічна дипломатія	1
	Тема 8. Національний брендинг та міжнародний імідж	1
5.	Тема 9. Цифрова дипломатія	1
	Тема 10. Особистісна дипломатія та імідж політичних лідерів	1
6.	Тема 11. Інформаційна війна та протиборство	1
	Тема 12. Інформаційно-психологічні операції	1
7.	Тема 13. Політичні комунікації в міжнародних конфліктах та кризова комунікація	1
	Тема 14. Комунікаційні стратегії міжнародних організацій та транснаціональних корпорацій	1
8.	Тема 15. Міжнародно-правове регулювання та етика комунікацій	1
	Тема 16. Майбутнє міжнародних політичних комунікацій	1
	Разом	16

Завдання до семінарських занять

Семінарське заняття 1. Теоретичні основи міжнародної політики та комунікацій. Політичні комунікації у міжнародних відносинах (2 год.)

Завдання за вибором

1. Проаналізуйте основні моделі політичних комунікацій (наприклад, модель пропаганди, двоступенева модель) та визначте, яка з них найбільш адекватно описує сучасні міжнародні відносини. Обґрунтуйте свою відповідь, використовуючи конкретні приклади.

2. Порівняйте класичні теорії міжнародної політики (реалізм, лібералізм, конструктивізм) з точки зору ролі, яку вони відводять комунікації. Як, наприклад, реалісти та конструктивісти трактують дипломатичну комунікацію?

3. Дослідіть концепцію "м'якої сили" (soft power) Дж. Ная. Підготуйте доповідь про те, які канали та інструменти політичних комунікацій є найбільш ефективними для її застосування обраною Вами державою

Питання для обговорення

1. Чи можуть політичні комунікації сьогодні замінити класичну дипломатію?

2. Яка роль "цифрового розриву" (digital divide) у формуванні міжнародної комунікаційної політики?

3. Як вплив недержавних акторів (ТНК, НУО, хакери) змінює парадигму політичних комунікацій у міжнародному просторі?

Основна література:

1. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія / авт. колектив: Брусиловська О. І., Даниленко С.І., Добржанська та ін. К. : Вадекс, 2020. 524 с.

2. Дяченко О. В. Основні моделі політичної комунікації та їх прояви в сучасну епоху. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки. URL: [//jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/12791](http://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/12791)

3. Кіссінджер Г. Світовий порядок: роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Надія Коваль. Київ: Наш Формат, 2017. 319 с.
4. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К. : Вадекс, 2019. 442 с.
5. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. Київ : Дипломатична академія України при МЗС України, 2020. 204 с.

Допоміжна література:

1. Довгаленко Ю. Ю., Денисюк С. Г.. Вербальні та невербальні аспекти політичної комунікації. Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані 2020. URL: [//conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10228](http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10228).
2. Hanson E. A History of International Communication Studies URL: / Elizabeth C. Hanson // Oxford Research Encyclopedia of International Studies. – 2017.

Методичні рекомендації до заняття:

Під час підготовки до заняття студентам слід зосередитися на тому, як класичні парадигми (реалізм, лібералізм) трансформуються під впливом інформаційної епохи. Важливо не просто переказати теорію, а критично оцінити, чому, наприклад, реалісти розглядають комунікацію лише як додаток до військової сили, тоді як конструктивісти вбачають у ній інструмент формування самої міжнародної реальності.

При аналізі "м'якої сили" (soft power) Дж. Ная рекомендується звернути увагу на відмінність між пропагандою та привабливістю: ефективна комунікація в межах soft power базується на довірі та спільних цінностях, а не на прямому маніпулюванні.

Семінарське заняття 2. Глобальний інформаційний простір та медіа ландшафт. Медіаефекти та маніпулятивні концепції (2 год.)

Завдання за вибором

1. Здійсніть порівняльний аналіз медіаландшафту двох різних країн (наприклад, ліберальної демократії та авторитарного режиму). Визначте основні відмінності у власності медіа та ступені свободи слова.
2. Проаналізуйте одну з маніпулятивних концепцій (наприклад, спіраль мовчання, ефект праймінгу чи фреймінгу) та наведіть конкретні приклади її використання у міжнародній політиці або під час виборчих кампаній.
3. *Кейс-стаді:* Оберіть резонансну подію (наприклад, міжнародний саміт чи конфлікт). Проаналізуйте, як різні глобальні медіа (CNN, Al Jazeera, RT) висвітлювали цю подію. Визначте, які фрейми вони використовували для формування громадської думки

Практичне завдання

Рольова гра "Медіа-криза": група поділяється на "Урядовий прес-центр", "Незалежних журналістів" та "Опозиційні медіа". Розробіть комунікаційну стратегію висвітлення гіпотетичної внутрішньої кризи (наприклад, масових протестів), використовуючи різні маніпулятивні техніки (для опозиції) та методи контролю інформації (для уряду)

Основна література:

1. Бистрицький Є, Пролєєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. Дух і Літера 2020 р. 416 с.
2. Захарова І.В., Філіпова Л.Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності. Центр навчальної літ-ри., 2024. 336 с.
3. Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика. Підручник/ / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.М., Кучмій О.П., Фролова О.М. К.: Центр вільної преси, 2016, 420 с.

4. Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття / пер. Т. Гуменюк. К.: Києво-Могилянська академія, 2017. 257 с.

5. Терещук В. І. Політичні проблеми розвитку глобальної медійної системи в постбіполярний період : монографія. К.: Таксон, 2019. 350 с.

Допоміжна література:

1. Клименко В. О. , Денисюк С. Г.. Контроль над громадянами в епоху цифрових технологій. Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані. 2020. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10351>

2. Ломачинська І.М., Якимюк Л.П. Документально-інформаційні комунікації в системі соціальних комунікацій. Центр навчальної літ-ри., 2024., 424 с.

Методичні рекомендації до заняття:

Ключовим аспектом заняття є розуміння структури власності медіа та її впливу на редакційну політику. Студентам варто проаналізувати, як концентрація медіаресурсів у руках глобальних корпорацій створює "інформаційне нерівноправ'я" між Заходом та іншим світом.

Під час рольової гри "Медіа-криза" учасникам слід відпрацювати навички розпізнавання маніпулятивних технік: фреймінгу (створення певної рамки сприйняття події) та праймінгу (підготовки аудиторії до певної оцінки фактів). Це дозволить глибше зрозуміти механізми контролю інформаційних потоків у кризових ситуаціях.

**Семінарське заняття 3. Традиційні медіа у міжнародній політиці.
Нові медіа та соціальні мережі як інструменти політичних комунікацій
(2 год.)**

Завдання за вибором

1. Підготуйте презентацію про еволюцію ролі міжнародної преси (наприклад, *The New York Times*, *Le Monde*) у формуванні зовнішньої політики США/Франції з часів Холодної війни до сьогодення.
2. Аналіз платформи: Проаналізуйте X або Telegram як інструмент комунікації для політичних лідерів (наприклад, президента чи міністра закордонних справ). Визначте переваги та недоліки цієї платформи порівняно з традиційними прес-конференціями.
3. Дослідіть явище "віральності" (virality) у соціальних мережах стосовно політичного контенту. Наведіть приклад успішної чи провальної вірусної кампанії, спрямованої на міжнародну аудиторію

Питання для обговорення

1. Чи повністю "нові медіа" витіснили радіо, телебачення та друковану пресу з міжнародних комунікацій?
2. Які етичні та правові виклики створює використання *deepfake*-технологій у політичних комунікаціях?
3. Які механізми міжнародного регулювання соціальних мереж можна запропонувати для боротьби з дезінформацією?

Основна література:

1. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія / авт. колектив: Брусиловська О. І., Даниленко С.І., Добржанська та ін. К. : Вадекс, 2020. 524 с.
2. Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика. Підручник/ / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.М., Кучмій О.П., Фролова О.М. К.: Центр вільної преси, 2016, 420 с.

3. Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття / пер. Т. Гуменюк. К.: Києво-Могилянська академія, 2017. 257 с.
4. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К. : Вадекс, 2019. 442 с.
5. Терещук В. І. Політичні проблеми розвитку глобальної медійної системи в постбіполярний період : монографія. К.: Таксон, 2019. 350 с.

Допоміжна література:

1. Ломачинська І.М., Якимюк Л.П. Документально-інформаційні комунікації в системі соціальних комунікацій. Центр навчальної літ-ри., 2024., 424 с.
2. Daya Kishan Thussu International Communication: Continuity and Change 3rd Edition. Bloomsbury Academic, 2018. 392 p.

Методичні рекомендації до заняття:

Готуючи презентації про еволюцію преси, зверніть увагу на зміну швидкості комунікації: якщо раніше МЗС мали години на підготовку реакції, то сьогодні "дипломатія реального часу" в X (Twitter) вимагає миттєвих рішень. Студенти мають порівняти інституційну вагу традиційних ЗМІ з мобілізаційним потенціалом нових медіа.

Окрему увагу слід приділити етичним викликам: як технології deepfake розмивають поняття істини в міжнародних відносинах та чи можливо створити ефективне правове регулювання мереж, не обмежуючи при цьому свободу слова.

Семінарське заняття 4. Публічна дипломатія.

Національний брендинг та міжнародний імідж (2 год.)

Завдання за вибором

1. Проаналізуйте стратегію публічної дипломатії обраної Вами країни (наприклад, Німеччина, Південна Корея, Катар тощо). Визначте, які

інструменти вони використовують: культурні обміни, міжнародне мовлення, освітні програми тощо.

2. Бренд-кейс: Виберіть два національні бренди (наприклад, "Made in Italy" та "Brand USA") та порівняйте їхні ключові меседжі, цільову аудиторію та сприйняття у світі. Як національний брендинг впливає на інвестиційну привабливість?

3. Розгляньте концепцію "культурної дипломатії" (наприклад, через кіно, музику чи літературу). Підготуйте звіт про те, як Україна може ефективніше використовувати свій культурний потенціал для покращення міжнародного іміджу

Індивідуальне завдання (есе)

Напишіть есе на тему: "Публічна дипломатія та традиційна дипломатія: Конкуренція чи синергія?"

Основна література:

1. Бистрицький Є, Пролєєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. Дух і Літера 2020 р. 416 с.
2. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
3. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К. : Вадекс, 2019. 442 с.

Допоміжна література:

1. Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка... К.: ДП «ГДП», 2021. 252 с.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підруч. / Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.

3. Manor I. Digitalization of Public Diplomacy. L.: Palgrave Macmillan, 2019. 356 p.
4. Nye J. Soft Power. The Means to Success in World Politics / J. Nye. New York : Public Affairs, 2005. 130 p.

Методичні рекомендації до заняття:

У процесі підготовки бренд-кейсів студентам важливо зрозуміти, що національний брендинг – це не лише реклама туризму, а стратегічний інструмент безпеки та економіки. Порівнюючи бренди країн, аналізуйте, як ідентичність нації конвертується у політичний вплив та інвестиції.

В есе на тему конкуренції публічної та традиційної дипломатії слід аргументувати, чи є публічна дипломатія лише "декорацією" для класичних переговорів, чи вона стала самостійною силою, здатною тиснути на уряди через іноземну громадську думку.

Семінарське заняття 5. Цифрова дипломатія. Особистісна дипломатія та імідж політичних лідерів (2 год.)

Завдання за вибором

1. Дослідіть використання штучного інтелекту у цифровій дипломатії. Підготуйте доповідь про те, як ШІ може допомогти в аналізі міжнародних трендів, але які етичні ризики при цьому виникають.
2. Проаналізуйте імідж двох сучасних політичних лідерів, які мають кардинально різні комунікаційні стилі (наприклад, Е. Макрон та В. Зеленський). Оцініть їхню ефективність у формуванні міжнародної підтримки.
3. Практичне завдання: розробіть стратегію ведення офіційного акаунту міністра закордонних справ у X: визначте оптимальну частоту публікацій, тональність та типи контенту для цільової міжнародної аудиторії

Питання для обговорення

1. Чи є diplomacy (дипломатія в X, Instagram) справжньою дипломатією, чи це лише елемент публічної комунікації?
2. Наскільки важлива особиста харизма лідера для успіху зовнішньої політики країни?
3. Як феномен "фейкових новин" і дезінформації впливає на імідж політичних лідерів у світі?

Основна література:

1. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія / авт. колектив: Брусиловська О. І., Даниленко С.І., Добржанська та ін. К. : Вадекс, 2020. 524 с.
2. Піпченко Н., Макаренко Є., Рижков М. Цифрова дипломатія. Підручник. К. : ВАДЕКС, 2019. 318 с.
3. Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття / пер. Т. Гуменюк. К.: Києво-Могилянська академія, 2017. 257 с.
4. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К.: Вадекс, 2019. 442 с.

Допоміжна література:

1. Довгаленко Ю. Ю., Денисюк С. Г.. Вербальні та невербальні аспекти політичної комунікації. Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані 2020. URL: [//conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10228](http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10228).
2. Клименко В. О. , Денисюк С. Г.. Контроль над громадянами в епоху цифрових технологій. Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані. 2020.

URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10351>

3. Manor I. Digitalization of Public Diplomacy. L.: Palgrave Macmillan, 2019. 356 p.

Методичні рекомендації до заняття:

Аналізуючи комунікаційні стилі лідерів (наприклад, Е. Макрона та В. Зеленського), студенти мають звернути увагу на поєднання вербальних (тексти промов) та невербальних (візуальний образ, жестикуляція) засобів. Важливо оцінити, як персоналізація політики впливає на швидкість формування міжнародних коаліцій.

Під час розробки стратегії для X-акаунту міністра, акцнтуйте на понятті "цифрового етикету": як зберегти баланс між офіційним статусом та необхідністю бути цікавим і зрозумілим для глобальної інтернет-аудиторії.

Семінарське заняття 6. Інформаційна війна та протиборство.

Інформаційно-психологічні операції (2 год.)

Завдання за вибором

1. Проаналізуйте еволюцію концепції "інформаційної війни" від часів Холодної війни до сучасного протистояння у кіберпросторі. Визначте ключові відмінності в інструментах і цілях.

2. *Кейс-стаді*: оберіть реальний приклад інформаційно-психологічної операції (наприклад, втручання у вибори, використання ботоферм). Опишіть її цілі, методи реалізації та оцініть реальні наслідки.

3. Розробіть комплекс заходів контрпропаганди для захисту інформаційного простору України від дезінформаційних кампаній (наприклад, у сфері енергетичної безпеки чи міграційної політики)

Питання для обговорення

1. Які правові та етичні обмеження мають існувати для ведення інформаційної війни?

2. Чи можуть демократичні держави ефективно протистояти інформаційно-психологічним операціям, не порушуючи принципів свободи слова?

3. Яка роль великих технологічних компаній (наприклад, Google) у боротьбі з державними кампаніями дезінформації?

Основна література:

1. Гібридна війна: in verbo et in praxi: монографія / під заг. ред. Р. О. Додонова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 412 с.
2. Деструктивні впливи та негативні наративи: Інструменти виявлення та протидії: методичні матеріали / Д. В. Дубов, А. В. Баровська, Ю. К. Каздобіна; Українська фундація безпекових студій. К.: УФСБ, 2020. 60 с.
3. Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття / пер. Т. Гуменюк. К.: Києво-Могилянська академія, 2017. 257 с.

Допоміжна література:

1. Почепцов Г. Сенси і війни: Україна і Росія в інформаційній і смисловій війнах: пер. з рос. / пер. Т. Гуменюк. К.: Києво-Могилянська академія, 2016. 312 с.
2. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2023. 264 с.
3. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / ред. В. П. Горбулін. К.: НІСД, 2017. 496 с.
4. Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.

Методичні рекомендації до заняття:

При дослідженні еволюції інформаційних воєн студенти повинні чітко розрізняти пропаганду (просування своїх ідей) та дезінформацію (навмисне поширення брехні). Особливу увагу варто приділити аналізу ботоферм та алгоритмів соцмереж, які сприяють віральності деструктивного контенту.

Обговорення має фокусуватися на дилемі демократії: як захистити інфопростір від агресора (наприклад, через цензуру чи блокування), не перетворившись при цьому на авторитарний режим. Студенти мають запропонувати власні критерії "стійкості" суспільства до інформаційно-психологічних операцій.

Семінарське заняття 7. Політичні комунікації в міжнародних конфліктах та кризова комунікація. Комунікаційні стратегії міжнародних організацій та транснаціональних корпорацій (2 год.)

Завдання за вибором

1. Кризова комунікація: проаналізуйте комунікаційну стратегію ООН, НАТО або іншої міжнародної організації під час конкретного міжнародного конфлікту. Оцініть її прозорість, послідовність та ефективність у формуванні позиції.

2. Порівняйте комунікаційні стратегії транснаціональної корпорації та міжнародної неурядової організації в умовах кризи (наприклад, екологічна катастрофа). Які у них спільні та відмінні цілі?

3. Підготуйте доповідь про важливість кризового пресекретаря у міжнародних конфліктах. Наведіть приклади успішної та неуспішної комунікації.

Практичне завдання

Рольова гра "Кризовий штаб": група моделює кризову ситуацію (наприклад, викрадення міжнародних співробітників). Студенти розподіляються на ролі "Представник уряду", "Пресекретар ТНК", "Журналіст". Розробіть пресреліз та стратегію відповідей на запитання ЗМІ

Основна література:

1. Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.
2. Піпченко Н.О. Європейські комунікації. К.: ВАДЕКС, 2021. 136 с.
3. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К.: Вадекс, 2019. 442 с.
4. Фармагей О., Мельник Д., Петрик В. Інформаційна безпека. Ліра-К., 2021. 412 с.

Допоміжна література:

1. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2023. 264 с.
2. Фролова О.М., Мирончук Л.М. Стратегічні комунікації як засіб врегулювання міграційної кризи в ЄС, Політичне життя, 2021, Вип.2.
3. Nye J.Jr., Welch D. A. Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History (9th Ed.). London: Pearson, 2013. 384 p.

Методичні рекомендації до заняття:

Студенти мають дослідити специфіку "кризового голосу": чому міжнародні організації (НАТО, ООН) часто програють у швидкості комунікації і як це впливає на їхню репутацію. Аналізуючи транснаціональні корпорації, зверніть увагу на поняття "соціальної відповідальності" як інструменту збереження репутації під час катастроф.

У рольовій грі "Кризовий штаб" ключовим завданням є відпрацювання навички "говоріння одним голосом" (One Voice Policy). Студенти мають навчитися готувати пресрелізи, які заспокоюють аудиторію, але не розкривають чутливу інформацію, що може зашкодити безпеці.

Семінарське заняття 8. Міжнародно-правове регулювання та етика комунікацій. Майбутнє міжнародних політичних комунікацій (2 год.)

Завдання за вибором

1. Проаналізуйте положення Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (стаття 19) та їхнє застосування в контексті свободи слова та відповідальності за дезінформацію в міжнародних комунікаціях.
2. Дослідіть концепцію "цифрового суверенітету". Підготуйте доповідь про те, як держави намагаються регулювати глобальні інтернет-платформи і як це впливає на міжнародну комунікацію.
3. Спрогнозуйте ключові тенденції розвитку міжнародних політичних комунікацій на найближчі 10 років. Які нові технології (наприклад, метавсесвіт, квантові обчислення) матимуть найбільший вплив?

Питання для обговорення

1. Які міжнародні механізми можна створити для ефективного контролю за етичністю політичної реклами в соціальних мережах?
2. Чи може відбутися повна автоматизація дипломатичних комунікацій за допомогою ШІ?
3. Чи призведе подальша фрагментація глобального інформаційного простору до більшої кількості міжнародних конфліктів?

Основна література:

1. Бистрицький Є, Пролєєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. Дух і Літера 2020 р. 416 с.
2. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія / авт. колектив: Брусиловська О. І., Даниленко С.І., Добржанська та ін. К. : Вадекс, 2020. 524 с.
3. Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика. Підручник/ / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.М., Кучмій О.П., Фролова О.М. К.: Центр вільної преси, 2016, 420 с.

4. Фармагей О., Мельник Д., Петрик В. Інформаційна безпека. Ліра-К., 2021. 412 с.

Допоміжна література:

1. Клименко В. О. , Денисюк С. Г.. Контроль над громадянами в епоху цифрових технологій. Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані. 2020. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10351>
2. Daya Kishan Thussu International Communication: Continuity and Change 3rd Edition. Bloomsbury Academic, 2018. 392 p.
3. International Programme for the Development of Communication // ЮНЕСКО. URL: <https://en.unesco.org/programme/ifap>

Методичні рекомендації до заняття:

Аналіз Міжнародного пакту про громадянські права має супроводжуватися розбором сучасних кейсів "цифрового суверенітету": чому країни намагаються локалізувати дані та чи не призведе це до створення "цифрових зав'яз" (splinternet).

Прогнозуючи майбутнє, студентам пропонується вийти за межі технологічного оптимізму та оцінити ризики повної автоматизації дипломатії. Чи зможе ШІ замінити емпатію та інтуїцію дипломата, і які етичні норми мають регулювати використання алгоритмів у прийнятті рішень про війну та мир?

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
		денна
1.	<i>Тема 1. Теоретичні основи міжнародної політики та комунікацій</i> - Проаналізувати вплив недержавних акторів на формування міжнародної політики. - Підготувати порівняльну таблицю основних парадигм міжнародних відносин (реалізм, лібералізм, конструктивізм) щодо ролі комунікацій. - Скласти ментальну мапу взаємозв'язку "Влада - інформація - вплив". - Розробити концептуальну схему рівнів аналізу міжнародної політики. - Написати есе на тему "Інформація як четвертий інструмент зовнішньої політики". - Дослідити еволюцію поняття "міжнародна політика" у ХХІ столітті. - Визначити ключові інструменти зовнішньої політики будь-якої обраної держави (за вибором здобувачів вищої освіти)	6
2.	<i>Тема 2. Політичні комунікації у міжнародних відносинах</i> - Презентувати аналіз моделі політичних комунікацій, застосованої під час конкретної міжнародної кризи (за вибором здобувачів вищої освіти). - Дослідити концепцію "Комунікативної влади" Мануеля	6

	Кастельса. - Порівняти лінійну та мережеву моделі комунікацій у контексті міжнародних відносин. - Підготувати доповідь про функціональне значення політичних комунікацій для дипломатії. - Створити кейс-аналіз, що демонструє, як інформація була використана для досягнення зовнішньополітичної мети. - Розкрити сутність взаємодії медіа та політичної еліти на міжнародному рівні. - Проаналізувати відмінності між внутрішніми та міжнародними політичними комунікаціями	
3.	<i>Тема 3. Глобальний інформаційний простір та медіаландшафт</i> - Скласти структуру світового медіаринку, виділивши ключових власників та їхні активи. - Проаналізувати роль провідних міжнародних медіакомпаній у висвітленні подій в обраному регіоні (за вибором здобувачів вищої освіти). - Написати огляд проблеми "інформаційного нерівноправ'я" між країнами Глобальної Півночі та Півдня. - Дослідити особливості формування інформаційного простору ЄС. - Підготувати презентацію про вплив технологічної конвергенції на глобальний медіаландшафт. - Визначити тенденції концентрації власності у світових медіа. - Спрогнозувати трансформацію глобального	6

	інформаційного простіру під впливом нових технологій	
4.	<i>Тема 4. Медіаефекти та маніпулятивні концепції</i> - Розробити приклад застосування теорії "порядку денного" у висвітленні міжнародного конфлікту. - Проаналізувати використання "обрамлення" у матеріалах міжнародної преси щодо політики конкретної країни. - Дослідити механізми дії теорії "праймінгу" на формування громадської думки про іноземних лідерів. - Скласти список технік маніпуляції у міжнародних медіа. - Підготувати критичний огляд концепції "воротарів інформації" у глобальних новинних агенціях. - Визначити умови, за яких "спіраль мовчання" може виникнути у міжнародному обговоренні. - Написати есе про етичні межі застосування медіаефектів	6
5.	<i>Тема 5. Традиційні медіа у міжнародній політиці</i> - Порівняти вплив телебачення та друкованих ЗМІ на міжнародну політику у різні історичні періоди. - Проаналізувати комунікаційні стратегії міжнародних державних мовників (наприклад, "Голос Америки", "Deutsche Welle", "China Global Television Network"). - Підготувати кейс-аналіз ролі радіо у врегулюванні/ескалації конфліктів у країнах Африки. - Дослідити функцію міжнародних інформаційних агентств (Associated Press, Reuters, AFP) як постачальників контенту для традиційних медіа.	6

	- Створити презентацію про специфіку використання супутникового телебачення для транскордонного мовлення. - Оцінити актуальність традиційних медіа для молодіжної міжнародної аудиторії. - Вивчити трансформацію друкованих ЗМІ у міжнародному контексті	
	<i>Тема 6. Нові медіа та соціальні мережі як інструменти політичних комунікацій</i> - Проаналізувати SMM-стратегію міністерства закордонних справ обраної країни у Twitter (X) чи Facebook. - Дослідити роль Telegram-каналів у міжнародному висвітленні війни в Україні. - Підготувати порівняльний аналіз використання соціальних мереж у протестних рухах. - Створити власний комунікаційний план використання TikTok\$для поширення міжнародного іміджу країни. - Визначити плюси та мінуси "громадянської журналістики" у висвітленні міжнародних подій. - Написати огляд проблем цифрової нерівності та її впливу на міжнародні комунікації. - Оцінити можливості та ризики прямої комунікації політичних лідерів через соціальні мережі	6
	<i>Тема 7. Публічна дипломатія</i> - Розробити проєкт культурного обміну як інструмента публічної дипломатії для просування національних	6

	інтересів. - Проаналізувати ефективність програм "м'якої сили" для формування іміджу. - Дослідити роль діаспори у здійсненні публічної дипломатії обраної країни. - Порівняти концепції "м'якої сили" та "розумної сили". - Скласти список ключових інструментів публічної дипломатії, що використовуються Україною. - Визначити відмінності між пропагандою та публічною дипломатією. - Написати рецензію на статтю, присвячену сучасним викликам публічної дипломатії	
	Тема 8. Національний брендинг та міжнародний імідж - Створити пропозиції щодо ребрендингу національного іміджу країни, яка постраждала від конфлікту. - Проаналізувати успішні кейси національного брендингу. - Розробити стратегію використання культурних символів та спадщини у міжнародному іміджі. - Оцінити вплив економічних чинників (інвестиційна привабливість) на національний бренд. - Дослідити роль Place Marketing у формуванні міжнародної репутації столиці/великого міста. - Порівняти поняття "національна ідентичність" та "національний бренд". - Визначити вплив негативних подій (катастрофи, конфлікти) на міжнародний імідж країни та методи його відновлення	6
	Тема 9. Цифрова дипломатія	6

	- Провести порівняльний аналіз цифрової дипломатії двох різних країн (за вибором здобувачів вищої освіти). - Розробити рекомендації для Міністерства закордонних справ щодо використання TikTok або іншої нової платформи. - Скласти список найбільш впливових "цифрових дипломатів" у світі. - Дослідити кейс використання <i>e-governance</i> як елементу цифрової дипломатії. - Написати есе про еволюцію концепції <i>Digital diplomacy</i> за останні 10 років. - Проаналізувати виклики кібербезпеки для цифрової дипломатії. - Оцінити ефективність <i>twiplomacy</i> (використання Twitter/X у дипломатії) для малих держав	
	Тема 10. Особистісна дипломатія та імідж політичних лідерів - Проаналізувати вербальні та невербальні комунікаційні техніки обраного світового лідера під час міжнародних візитів. - Дослідити вплив особистих зустрічей та "хімії" між лідерами на міжнародні переговори. - Підготувати порівняльний аналіз іміджів двох лідерів. - Розкрити роль дружини/чоловіка лідера у формуванні міжнародного іміджу країни. - Написати огляд про феномен <i>celebrity diplomacy</i> та його вплив на міжнародну політику. - Скласти звіт про роль PR-команд у формуванні міжнародного образу політичного лідера.	6

	- Визначити чинники, які руйнують імідж лідера на міжнародній арені	
	<i>Тема 11. Інформаційна війна та протиборство</i> - Проаналізувати конкретний історичний кейс застосування інформаційної війни. - Розробити класифікацію методів та інструментів інформаційного протиборства. - Порівняти та розмежувати поняття "пропаганда", "дезінформація" та "маніпуляція". - Дослідити механізми створення та поширення "фейкових новин" у міжнародному контексті. - Підготувати огляд стратегій протидії інформаційній війні, які використовує обрана держава. - Скласти звіт про роль державних ЗМІ у веденні інформаційної війни. - Визначити вплив інформаційної війни на демократичні процеси (наприклад, вибори)	6
	<i>Тема 12. Інформаційно-психологічні операції</i> - Проаналізувати конкретний приклад інформаційно-психологічної операції та визначити її цільову аудиторію та очікуваний психологічний ефект. - Дослідити використання бот-мереж та тролінгу у міжнародних політичних кампаніях. - Підготувати презентацію про технологію deepfakes як новий інструмент інформаційно-психологічної операції. - Розробити стратегію комунікаційного захисту для організації, яка стала мішенню інформаційно-	6

	психологічної операції. - Визначити психологічні прийоми створення образу "ворога" у медіа. - Скласти глосарій термінів, пов'язаних з інформаційно-психологічним протиборством. - Оцінити ефективність методів медіаграмотності як засобу захисту від інформаційно-психологічної операції	
	<i>Тема 13. Політичні комунікації в міжнародних конфліктах та кризова комунікація</i> - Проаналізувати стратегію кризової комунікації уряду під час великої міжнародної події (наприклад, пандемія, теракт, природна катастрофа). - Дослідити роль "журналістики миру" у врегулюванні конфліктів. - Підготувати кейс-аналіз, що демонструє, як медіа сприяли ескалації чи деескалації конфлікту. - Розробити план дій для пресслужби МЗС в умовах збройного конфлікту. - Оцінити етичні дилеми журналістів, які висвітлюють військові дії. - Визначити роль "м'якої сили" у постконфліктному врегулюванні. - Порівняти кризову комунікацію державних та недержавних акторів	6
	<i>Тема 14. Комунікаційні стратегії міжнародних організацій та транснаціональних корпорацій</i> - Проаналізувати комунікаційну стратегію НАТО щодо	6

	розширення альянсу. - Дослідити роль Corporate Social Responsibility (CSR) у формуванні міжнародного іміджу ТНК. - Порівняти комунікаційні підходи ООН та ЄС у висвітленні глобальних проблем. - Розробити рекомендації для НУО щодо посилення їхнього впливу на міжнародну політику через медіа. - Скласти огляд GR-стратегій (Government Relations) великих ТНК. - Визначити особливості комунікацій міжнародних фінансових інституцій (МВФ, Світовий банк). - Оцінити ефективність стратегій публічної адвокації міжнародних неурядових організацій	
	<i>Тема 15. Міжнародно-правове регулювання та етика комунікацій</i> - Проаналізувати положення Міжнародного пакту про громадянські та політичні права щодо свободи вираження поглядів. - Дослідити виклики Кібербезпеки та міжнародні спроби їх правового регулювання. - Підготувати доповідь про практику Європейського суду з прав людини у справах про свободу слова та медіа. - Розкрити сутність концепції "інформаційного суверенітету" та його порушень. - Скласти етичний кодекс для міжнародного журналіста, що висвітлює конфлікти. - Порівняти підходи до регулювання фейкових новин у різних країнах (за вибором здобувачів вищо освіти). - Визначити роль міжнародних журналістських асоціацій	6

	у встановленні етичних стандартів	
	Тема 16. Майбутнє міжнародних політичних комунікацій - Спрогнозувати вплив Штучного Інтелекту (ШІ) на автоматизацію створення пропагандистського контенту. - Розробити сценарій використання технологій VR/AR у публічній дипломатії. - Дослідити потенціал Блокчейн-технологій для забезпечення автентичності новин та боротьби з deepfakes. - Написати есе на тему "Політичні комунікації у світі метавсесвіту". - Проаналізувати виклики, які несе гіперперсоналізація контенту для глобальної політичної єдності. - Підготувати огляд експертних прогнозів щодо майбутнього міжнародного медіаландшафту. - Визначити роль квантових обчислень у кібербезпеці міжнародних комунікацій	12
	Курсова робота, передбачена навчальним планом	30
	Разом	132

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни «Міжнародна політика та політичні комунікації» застосовуються наступні методи навчання:

1. Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні: бесіда, лекція;
 - наочні: ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: завдання, навчальні задачі, доповіді тощо.
2. Стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- формування інтересу до навчання: пізнавальні кейси, навчальні «екскурсії», методи емоційного/ «оціночного» стимулювання тощо;
- формування почуття обов'язку і відповідальності: методи навчальних заохочень, досягнень, навчальних вимог;
- організації і здійснення навчальних дій і операцій: перцептивні, словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні;
- логічні: індуктивні, аналогії;
- гностичні: проблемно-пошуковий, репродуктивний (інструктаж, ілюстрація, пояснення, практичне тренування);
- самоврядування навчальними діями: самостійна робота.

3. Контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: творчі, проблемно-пошукові.

4. Бінарні, інтегровані (універсальні):

- навчальна робота під керівництвом викладача (семінарські заняття): кейси, самостійні письмові роботи, ситуативні задачі тощо;
- самостійна робота здобувачів поза контролем викладача – самостійна робота вдома/на семінарських заняттях, котра сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних і семінарських занять;
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань;

- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної роботи (доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій, портфоліо здобувача вищої освіти, ведення щоденника тощо).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Упродовж семестру проводиться поточний контроль.

Зразок тестових питань для поточного контролю

(у кожному питанні лише одна правильна відповідь)

1. Яка парадигма міжнародних відносин розглядає комунікацію переважно як інструмент поширення ліберальних цінностей та розбудови міжнародних інститутів?

- А) Реалізм
- Б) Лібералізм
- В) Конструктивізм

Г) Марксизм

2. Хто є автором концепції «Комунікативної влади» та теорії мережевого суспільства?

А) Джозеф Най

Б) Ганс Моргентау

В) Мануель Кастельс

Г) Гарольд Ласвелл

3. Яка функція політичних комунікацій забезпечує об'єднання союзників навколо спільної мети?

А) Інформаційна

Б) Інтеграційна

В) Маніпулятивна

Г) Контрольна

4. Який елемент лінійної моделі Г. Ласвелла відповідає за вивчення аудиторії?

А) Хто говорить?

Б) Що говорить?

В) Яким каналом?

Г) Кому говорить?

5. Що з переліченого є основним інструментом «м'якої сили» (Soft Power) за Дж. Наєм?

А) Економічні санкції

Б) Культурна привабливість

В) Військовий тиск

Г) Торговельне ембарго

6. Як називається концепція, згідно з якою медіа не диктують, що думати, але визначають список тем для обговорення?

- А) Теорія праймінгу
- Б) Теорія «порядку денного»
- В) Спіраль мовчання
- Г) Ефект фреймінгу

7. Яке явище описує ситуацію, коли людина замовчує власну думку, бо вважає, що вона не збігається з думкою більшості в медіа?

- А) Інформаційний бар'єр
- Б) Фреймінг
- В) Спіраль мовчання
- Г) Медіа-імперіалізм

8. Хто в міжнародних новинних агенціях виконує роль «воротарів інформації»?

- А) Спонсори та рекламодавці
- Б) Технічний персонал зв'язку
- В) Редактори, які відбирають новини для випуску
- Г) Пересічні споживачі контенту

9. Що є ключовою відмінністю «цифрової дипломатії» від традиційної?

- А) Використання виключно закритого зв'язку
- Б) Пряма комунікація з іноземною аудиторією через соцмережі
- В) Відмова від міжнародних договорів
- Г) Використання лише друкованої преси

10. Як називається процес управління репутацією країни як цілісним брендом (туризм, експорт, культура)?

- А) Політичний лобізм
- Б) Національний брендинг

В) Громадянська журналістика

Г) Кризова комунікація

Правильні відповіді для самоперевірки:

1- Б, 2-В, 3-Б, 4-Г, 5-Б, 6-Б, 7-В, 8-В, 9-Б, 10-Б

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 60 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 20 балів

Тестові питання – 20 балів (10 питань по 2 б. за кожну правильну відповідь)

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

УВАГА! Будь-яке завдання, виконане з порушенням академічної доброчесності – 0 балів.

Семінарські заняття (максимум 2 бали)

2 бали – студент повністю підготовлений. Демонструє глибоке розуміння ключових теорій міжнародної політики (реалізм, лібералізм, конструктивізм) та моделей політичної комунікації. Висловлює оригінальні та критичні судження щодо поточних міжнародних подій (наприклад, аналіз комунікаційної стратегії держави чи МГО). Ефективно використовує фахову термінологію (наприклад, soft power, public diplomacy, framing, наратив) та наводить додаткові, верифіковані приклади з міжнародної практики.

1,5 бали – студент добре підготовлений. Оперує основними поняттями та бере активну участь у дискусії. Аргументи є логічними та коректними, демонструє зв'язок між політичними процесами та їх комунікаційним супроводом. Переважно спирається на матеріал лекцій, але виявляє ініціативу в розвитку нової теми.

1 бал – студент слабо підготовлений. Демонструє розуміння базових понять (наприклад, знає визначення, але не може пояснити взаємозв'язок). Не здатний до критичного мислення або порівняння різних політичних моделей. Відповіді загальні, не завжди використовує фахову термінологію.

0,5 бала – студент не підготовлений або його відповіді фрагментарні. Відповіді загальні, часто повторюють думки інших студентів, не демонструючи розуміння суті міжнародної політики чи комунікацій.

0 балів – студент не підготовлений або його висловлювання є нерелевантними до теми заняття. Пасивність упродовж усього заняття

Семінарські заняття (максимум 3 бали)

3 бали – студент безпомилково застосовує складні аналітичні/комунікаційні методи (наприклад, SWOT-аналіз політики, SCAMPER для створення політичного повідомлення, метод CRITIC для оцінки медіакампанії, аналіз наративів). Створений первинний аналітичний/комунікаційний продукт (політичний бриф, стратегія Public Diplomacy, медіа-план для МГО) є логічно бездоганим, структурованим та відповідає всім вимогам до фахового документа. Демонструє інноваційний підхід у використанні інструментів.

2 бали – студент правильно застосовує основні аналітичні прийоми, але можуть бути незначні неточності у деталях чи оформленні продукту. Здатний виконати завдання самостійно, демонструє надійне володіння навичками структурного аналізу міжнародної проблеми та формулювання повідомлень.

1 бал – студент розуміє принцип методу (наприклад, SWOT), але допускає суттєві помилки при його практичному застосуванні до міжнародної проблематики. Створений продукт є неповним або потребує значного доопрацювання. Потребує допомоги

0,5 бала – студент демонструє нерозуміння або нездатність застосувати основні аналітичні чи комунікаційні інструменти. Виконання завдання фрагментарне, а кінцевий продукт містить грубі методологічні помилки (наприклад, плутає рівні аналізу – національний та міжнародний).

0 балів – студент не виконує завдання або демонструє повну відсутність практичних навичок, необхідних для роботи з політичними комунікаціями

Критерії оцінювання підсумкового контролю (теоретичне питання):

18–20 балів – студент демонструє повне, системне та глибоке знання теми. Ідеально точно володіє політичними теоріями (рівнями аналізу) та комунікаційними моделями. Здатний інтегрувати теоретичні положення з практикою міжнародної політики та дипломатії (наприклад, пояснює вплив конструктивізму на формування наративу чи soft power держави). Відповідь логічно структурована, аргументація бездоганна, студент виходить за межі лекційного матеріалу, використовуючи фахову термінологію (наприклад, сепарація сил, public diplomacy, framing, стратегічна комунікація).

15–17 балів – студент демонструє глибоке знання більшості аспектів теми. Визначення, основні політичні концепції та комунікаційні стратегії правильні. Здатний логічно структурувати відповідь і виділити ключові елементи. Може навести приклади з міжнародної практики. Можуть бути незначні неточності у другорядних деталях чи термінології, але це не впливає на загальне розуміння сутності міжнародної політики та її комунікаційного супроводу.

12–14 балів – студент демонструє досить повне знання теми. Правильно розкриває сутність політичної проблеми та відповідні комунікаційні інструменти. Здатний навести приклади, але аргументація не завжди глибока. Відповідь занадто репродуктивна (близька до конспекту), бракує аналітичного узагальнення та інтеграції політичних і комунікаційних аспектів.

10–11 балів – студент демонструє базове розуміння теми. Розкриває лише ключові положення, але плутається у класифікаціях, термінології або деталях (наприклад, плутає soft power та cultural diplomacy, або Realism та Liberalism). Невпевнено пов'язує політичні події з їх медійним відображенням.

6–9 балів – студент розкриває менше половини необхідного матеріалу. Відповідь містить суттєві помилки у визначеннях (наприклад, невірно трактує функції політичної комунікації чи ключові актори міжнародної політики). Або ж неповністю розкриває методологічні аспекти.

1–5 балів – студент не знає ключових понять теми. Відповідь є нерелевантною або містить грубі фактичні та методологічні помилки, що свідчать про невідповідність до екзамену. Відповідь може бути фрагментарною та нелогічною.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел під час складання екзамену студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за екзаменаційну роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль та самостійна робота																Разом	Екзамен	Сума	
															* Курсова робота				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15					T16
2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	20	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти упродовж семестру повинен набрати не менше 10 балів (поточна успішність), а також виконати курсову роботу, що передбачена навчальним планом. В умовах дії обставин непоборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

* Усі вимоги та рекомендації до виконання курсової роботи містяться в «Міжнародна політика та політичні комунікації: методичні рекомендації до виконання курсової роботи для студентів спеціальності С 3 «Міжнародні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти» / уклад. Г. С. Панасенко, Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. 33 с.

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	Відмінно
70–89	Добре
50–69	Задовільно
0–49	Незадовільно

11. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕНУ)

Теоретичні питання

1. Опишіть основні парадигми міжнародної політики (реалізм, лібералізм, конструктивізм) та визначте роль комунікацій у кожній із них.
2. Охарактеризуйте основних акторів міжнародної політики, проаналізувавши їхній комунікаційний вплив на світові процеси.
3. Визначте предмет і об'єкти міжнародної політики та поясніть їхній взаємозв'язок із політичними комунікаціями.
4. Проаналізуйте рівні аналізу міжнародної політики (системний, державний, індивідуальний), продемонструвавши особливості комунікаційних процесів на кожному з них.
5. Порівняйте інструменти «м'якої» та «жорсткої» сили у міжнародній політиці, охарактеризувавши роль дипломатії та економічних санкцій.
6. Дослідіть еволюцію поняття «міжнародна політика» у ХХІ столітті, виділивши ключові тенденції.
7. Розкрийте сутність інформації як ресурсу та інструменту міжнародної політики.
8. Опишіть сутність політичних комунікацій у міжнародних відносинах, визначивши їхні основні функції.
9. Проаналізуйте лінійну модель комунікацій (за Ласвеллом) та поясніть її обмеження у контексті міжнародних відносин.
10. Порівняйте інтерактивну та мережеву моделі політичних комунікацій, навівши приклади їхнього застосування.
11. Розкрийте концепцію «Комунікативної влади» Мануеля Кастельса, проаналізувавши її вплив на формування міжнародного порядку.
12. Охарактеризуйте взаємозв'язок у ланцюгу «Влада – Інформація – Вплив» у сфері зовнішньої політики.
13. Визначте відмінності між внутрішніми та міжнародними політичними комунікаціями.

14. Дослідіть функціональне значення політичних комунікацій для сучасної дипломатії.
15. Опишіть поняття глобального інформаційного простору та охарактеризуйте його структуру.
16. Проаналізуйте особливості глобального медіаландшафту, такі як транскордонність та концентрація власності.
17. Розкрийте роль провідних міжнародних медіакомпаній у висвітленні глобальних політичних подій.
18. Дослідіть проблему «інформаційного нерівноправ'я» між країнами Глобальної Півночі та Півдня.
19. Визначте тенденції концентрації власності у світових медіа та оцініть їхній вплив на різноманіття інформаційного контенту.
20. Спрогнозуйте трансформацію глобального інформаційного простору під впливом технологічної конвергенції.
21. Охарактеризуйте особливості формування інформаційного простору Європейського Союзу.
22. Поясніть сутність та механізм дії теорії «порядку денного» у висвітленні міжнародних конфліктів.
23. Проаналізуйте концепцію «обрамлення» та продемонструйте її використання у міжнародній пресі щодо політики конкретної країни.
24. Дослідіть механізми дії теорії «праймінгу» на формування громадської думки про іноземних лідерів.
25. Охарактеризуйте роль «воротарів інформації» у глобальних новинних агенціях та оцініть їхній вплив на міжнародну політику.
26. Розкрийте концепцію «спіралі мовчання» у міжнародному контексті та визначте умови її виникнення.
27. Складіть список основних технік маніпуляції, які використовуються у міжнародних медіа.
28. Обговоріть етичні межі застосування медіаефектів у політичних комунікаціях.

- 29.Опишіть специфіку впливу телебачення, радіо та друкованих ЗМІ на міжнародну політику.
- 30.Порівняйте роль традиційних медіа як джерела офіційної інформації та інструменту пропаганди.
- 31.Дослідіть роль радіо у врегулюванні або ескалації міжнародних конфліктів.
- 32.Оцініть актуальність традиційних медіа для сучасної міжнародної молодіжної аудиторії.
- 33.Вивчіть трансформацію друкованих ЗМІ у міжнародному контексті та спрогнозуйте їхнє майбутнє.
- 34.Проаналізуйте роль соціальних мереж (X, Facebook, Telegram, TikTok) як платформ для прямих політичних комунікацій.
- 35.Охарактеризуйте концепцію «участі» та «громадянської журналістики», визначивши їхні плюси та мінуси у висвітленні міжнародних подій.
- 36.Дослідіть вплив нових медіа на протестні рухи та революції у світі.
- 37.Розкрийте особливості інформаційної мобілізації під час збройних конфліктів.
- 38.Оцініть можливості та ризики прямої комунікації політичних лідерів через соціальні мережі.
- 39.Проаналізуйте SMM-стратегію міністерства закордонних справ країни (за вибором).
- 40.Визначте сутність та цілі публічної дипломатії, порівнявши її з класичною дипломатією.
- 41.Опишіть основні методи публічної дипломатії, включаючи культурний обмін, освітні програми та міжнародне мовлення.
- 42.Розкрийте концепцію «м'якої сили» Джозефа Ная та проаналізуйте її джерела.
- 43.Дослідіть роль діаспори у здійсненні публічної дипломатії країни (за вибором).
- 44.Порівняйте концепції «м'якої сили» та «розумної сили».
- 45.Визначте відмінності між пропагандою та публічною дипломатією.

46. Охарактеризуйте концепцію національного брендингу та назвіть його ключові складові.
47. Проаналізуйте методи формування позитивного міжнародного іміджу, включаючи стратегічні комунікації та лобіювання.
48. Оцініть роль акторів у публічній дипломатії та національному брендингу.
49. Визначте вплив негативних подій (катастрофи, конфлікти) на міжнародний імідж країни та запропонуйте методи його відновлення.
50. Опишіть еволюцію концепції: від E-diplomacy до Digital diplomacy.
51. Проаналізуйте практику використання соціальних мереж та онлайн-платформ міністерствами закордонних справ різних країн.
52. Дослідіть використання *big data* та аналітики для цільового впливу в цифровій дипломатії.
53. Оцініть ефективність *twiplomacy* для малих держав.
54. Проаналізуйте виклики кібербезпеки для цифрової дипломатії та запропонуйте шляхи їх подолання.
55. Розкрийте сутність персоналізації політики та визначте роль особистості лідера у міжнародних відносинах.
56. Охарактеризуйте комунікаційні стратегії формування міжнародного іміджу лідера.
57. Проаналізуйте вплив публічних виступів, інтерв'ю та візитів на міжнародне сприйняття країни.
58. Дослідіть комунікаційні стратегії провідних світових лідерів (за вибором), виділивши їхні ключові особливості.
59. Оцініть значення медіа-образу політичного лідера для проведення зовнішньої політики.
60. Поясніть, як невербальні комунікаційні техніки впливають на міжнародне сприйняття політичного лідера.
61. Порівняйте стратегії формування іміджу авторитарних та демократичних лідерів у міжнародних комунікаціях.
62. Розкрийте концепцію інформаційного протиборства: опишіть його історію, цілі та етапи.

63. Проаналізуйте методи та інструменти інформаційної війни.
64. Визначте відмінність між поняттями «дезінформація» та «дезінформування».
65. Охарактеризуйте явище «фейкових новин» у контексті міжнародної політики.
66. Оцініть вплив інформаційної війни на внутрішню та зовнішню політику держави.
67. Підготуйте огляд стратегій протидії інформаційній війні, які використовує держава (за вибором).
68. Дослідіть роль державних ЗМІ у веденні інформаційної війни.
69. Визначте сутність інформаційно-психологічних операцій та проаналізуйте їхню роль у міжнародних конфліктах.
70. Розкрийте психологічні аспекти впливу інформаційно-психологічних операцій.
71. Проаналізуйте технічні засоби інформаційно-психологічних операцій.
72. Оцініть ефективність методів медіаграмотності як засобу захисту від інформаційно-психологічних операцій.
73. Дослідіть використання технології *deepfakes* як нового інструменту інформаційно-психологічної операції.
74. Проаналізуйте роль медіа в ескалації та врегулюванні конфліктів, порівнявши концепції «пропаганди війни» та «журналістики миру».
75. Опишіть принципи, етапи та стратегії кризової комунікації для державних та недержавних акторів.
76. Охарактеризуйте специфіку висвітлення військових конфліктів, включаючи питання акредитації та безпеки журналістів.
77. Розкрийте етичні дилеми, з якими стикаються журналісти під час висвітлення міжнародних конфліктів.
78. Проаналізуйте стратегію кризової комунікації уряду країни під час масштабної міжнародної кризи.
79. Визначте роль міжнародних організацій у публічних комунікаціях.

80. Проаналізуйте комунікаційні стратегії міжнародних організацій, пояснивши принципи відкритості та нейтралітету.
81. Охарактеризуйте комунікаційні стратегії транснаціональних корпорацій, що базуються на концепціях глобального корпоративного громадянства та лобіювання.
82. Оцініть ефективність стратегій публічної адвокації міжнародних неурядових організацій.
83. Проаналізуйте правові аспекти міжнародних комунікацій, включаючи свободу слова та інформаційну безпеку.
84. Розкрийте сутність концепції «інформаційного суверенітету» та продемонструйте приклади його порушень.
85. Порівняйте підходи до регулювання фейкових новин у різних країнах (за вибором).

12. ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Спеціальність: Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії»

Семестр: 2

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): магістр

Навчальна дисципліна: Міжнародна політика та політичні комунікації

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1

1. Опишіть принципи, етапи та стратегії кризової комунікації для державних та недержавних акторів (20 балів).
2. Тестові питання (20 балів)

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
протокол №1 від «25» серпня 2025 р.

Завідувачка кафедри _____ (Наталія ВІННИКОВА)

Екзаменаторка _____ (Ганна ПАНАСЕНКО)

Зразок тестових питань для підсумкового контролю

(у кожному питанні лише одна правильна відповідь, яка оцінюється в 2 бали)

1. Яка платформа найчастіше використовується світовими лідерами для швидких дипломатичних заяв та «twiplomacy»?

- A) TikTok
- Б) X
- В) LinkedIn
- Г) Pinterest

2. Що таке «фреймінг» у міжнародних комунікаціях?

- A) Повна відмова від трансляції новин
- Б) Подача інформації під певним кутом зору (встановлення смислових рамок)
- В) Автоматична розсилка повідомлень ботами
- Г) Переклад текстів іноземними мовами

3. Чим дезінформація відрізняється від звичайної помилки в тексті новини?

- A) Відсутністю автора
- Б) Свідомим наміром ввести аудиторію в оману
- В) Великою кількістю ілюстрацій
- Г) Використанням лише англійської мови

4. Яка технологія дозволяє створювати реалістичні, але підроблені відеозаписи виступів політичних лідерів?

- А) (Big Data)
- Б) Блокчейн
- В) (Deepfake)
- Г) Хмарне сховище

5. Що є головною метою інформаційно-психологічної операції?

- А) Збільшення прибутків медіахолдингів
- Б) Вплив на емоції та поведінку цільової аудиторії
- В) Навчання журналістів етичним стандартам
- Г) Покращення технічної якості інтернету

6. Яку назву має підхід у журналістиці, що спрямований на деескалацію конфліктів та пошук точок дотику між сторонами?

- А) Пропаганда війни
- Б) Журналістика миру
- В) Таблоїдна журналістика
- Г) Розслідувальна журналістика

7. Що означає термін «інформаційний суверенітет» держави?

- А) Повна заборона інтернету на території країни
- Б) Право держави контролювати власні інформаційні ресурси та простір
- В) Обов'язкова реєстрація всіх громадян у соцмережах
- Г) Відсутність будь-яких медіа в країні

8. Яка складова національного бренду відповідає за залучення іноземних фахівців та капіталу?

- А) Спадщина та культура
- Б) Інвестиційна привабливість

В) Спортивні досягнення

Г) Ландшафтний дизайн

9. Як називається ситуація домінування західних медіакорпорацій над медіапростором країн, що розвиваються?

А) Глобальне партнерство

Б) Інформаційне нерівноправ'я

В) Цифрова грамотність

Г) Мережева інтеграція

10. Який принцип є ключовим для кризової комунікації державного органу під час міжнародного конфлікту?

А) Приховування всіх фактів до завершення конфлікту

Б) Випередження та оперативність надання перевіреної інформації

В) Оприлюднення суперечливих даних для дезорієнтації

Г) Перекладання відповідальності на іноземні медіа

Правильні відповіді для самоперевірки:

1-Б, 2-Б, 3-Б, 4-В, 5-Б, 6-Б, 7-Б, 8-Б, 9-Б, 10-Б.

13. ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») Й

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

- ❖ Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- ❖ Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і семінарських занять, а також самостійну роботу. Перескладання екзамену відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- ❖ Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- ❖ Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації.

- ❖ Курс передбачає роботу за командами.
- ❖ Самостійна робота включає в себе, в тому числі підготовку індивідуального науково-дослідного завдання – курсову роботу.
- ❖ Передбачено перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.
- ❖ Здобувачі вищої освіти мають слідувати принципам академічної доброчесності. У разі виявлення факту плагіату у виконаних роботах здобувач отримує за завдання 0 балів. У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач вищої освіти на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Політика академічної доброчесності є основою навчального процесу в курсі «Міжнародна політика та політичні комунікації». Вона спрямована на забезпечення чесності, прозорості та відповідальності в академічній діяльності. Студенти повинні усвідомлювати важливість дотримання етичних стандартів у своїй навчальній діяльності: дотримання принципів чесності у виконанні навчальних завдань, проєктів та досліджень; створення власних ідей, концепцій і рішень, а також правильне цитування джерел; усвідомлення наслідків своїх дій у навчальному процесі.

Заборона на: використання чужих ідей, текстів або результатів досліджень без належного посилання на авторів; подання неправдивої інформації про власні досягнення або роботи інших студентів; несанкціоноване співробітництво в рамках виконання індивідуальних завдань; використання заборонених матеріалів або допомоги інших осіб під час екзамену.

Студенти курсу «Міжнародна політика та політичні комунікації» зобов'язані:

- Ознайомитися з політикою академічної доброчесності в Університеті та дотримуватись її.
- Своєчасно повідомляти викладачку про випадки порушення академічної доброчесності.

- Виконувати навчальні завдання самостійно та відповідально.

У разі виявлення академічних порушень, до студентів можуть бути застосовані такі заходи:

- Попередження: усне або письмове попередження про порушення.
- Оцінка «0»: зарахування нульової оцінки за конкретне завдання або проєкт.
- Виключення: відрахування з університету у разі повторних або серйозних порушень.

У рамках курсу студенти можуть отримати консультації та підтримку щодо:

- Написання наукових робіт та правильного цитування.
- Розуміння концепцій академічної доброчесності.
- Вирішення конфліктних ситуацій та непорозумінь у навчальному процесі.

Дотримання академічної доброчесності є спільною відповідальністю всіх учасників навчального процесу.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бистрицький Є, Пролеєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. Дух і Літера 2020 р. 416 с.
2. Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.
3. Гібридна війна: in verbo et in praxi: монографія / під заг. ред. Р. О. Додонова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 412 с.
4. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія / авт. колектив: Брусиловська О. І., Даниленко С.І., Добржанська та ін. К. : Вадекс, 2020. 524 с.
5. Деструктивні впливи та негативні наративи: Інструменти виявлення та протидії: методичні матеріали / Д. В. Дубов, А. В. Баровська, Ю. К. Каздобіна; Українська фундація безпекових студій. К.: УФБС, 2020. 60 с.
6. Дяченко О. В. Основні моделі політичної комунікації та їх прояви в сучасну епоху. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки. URL: [//jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/12791](http://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/12791)
7. Захарова І.В., Філіпова Л.Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності. Центр навчальної літ-ри., 2024. 336 с.
8. Кіссінджер Г. Світовий порядок: роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Надія Коваль. Київ: Наш Формат, 2017. 319 с.
9. Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика. Підручник/ / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.М., Кучмій О.П., Фролова О.М. К.: Центр вільної преси, 2016, 420 с.
10. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. дра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.

- 11.Піпченко Н., Макаренко Є., Рижков М. Цифрова дипломатія. Підручник. К. : ВАДЕКС, 2019. 318 с.
- 12.Піпченко Н.О. Європейські комунікації. К.: ВАДЕКС, 2021. 136 с.
- 13.Почепцов Г. Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття / пер. Т. Гуменюк. К.: Києво-Могилянська академія, 2017. 257 с.
- 14.Почепцов Г. Сенси і війни: Україна і Росія в інформаційній і смисловій війнах: пер. з рос. / пер. Т. Гуменюк. К.: Києво-Могилянська академія, 2016. 312 с.
- 15.Світова гібридна війна: український фронт: монографія / ред. В. П. Горбулін. К.: НІСД, 2017. 496 с.
- 16.Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К. : Вадекс, 2019. 442 с.
- 17.Терещук В. І. Політичні проблеми розвитку глобальної медійної системи в постбіполярний період : монографія. К.: Таксон, 2019. 350 с.
- 18.Фармагей О., Мельник Д., Петрик В. Інформаційна безпека. Ліра-К., 2021. 412 с.
- 19.Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. Київ : Дипломатична академія України при МЗС України, 2020. 204 с.
- 20.International and National Security: Politics, Information, Ecology, Economy: collective monograph / Ed. by Mytko A. 2018. 326 p.

Допоміжна література

1. Довгаленко Ю. Ю., Денисюк С. Г.. Вербальні та невербальні аспекти політичної комунікації. Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27–28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані 2020. URL: [//conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10228](http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10228).
2. Клименко В. О. , Денисюк С. Г.. Контроль над громадянами в епоху цифрових технологій. Матеріали XLIX науково-технічної конференції

- підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27–28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані. 2020. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10351>
3. Копиця В. О., Денисюк С. Г.. Вплив політичної комунікації на трансформацію політичних цінностей. Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 27–28 квітня 2020 р. Електрон. текст. дані. 2020. URL: [//conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10360](https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/10360)
 4. Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка.. К.: ДП «ГДП», 2021. 252 с.
 5. Ломачинська І.М., Якимюк Л.П. Документально-інформаційні комунікації в системі соціальних комунікацій. Центр навчальної літ-ри., 2024., 424 с.
 6. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підруч. / Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
 7. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2023. 264 с.
 8. Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.
 9. Фролова О.М., Мирончук Л.М. Стратегічні комунікації як засіб врегулювання міграційної кризи в ЄС, Політичне життя, 2021, Вип.2.
 10. Daya Kishan Thussu International Communication: Continuity and Change 3rd Edition. Bloomsbury Academic, 2018. 392 p.
 11. Hanson E. A History of International Communication Studies [Electronic resource] / Elizabeth C. Hanson // Oxford Research Encyclopedia of International Studies. 2017.

12. International Programme for the Development of Communication // ЮНЕСКО. URL: <https://en.unesco.org/programme/ifap>
13. Manor I. Digitalization of Public Diplomacy. L.: Palgrave Macmillan, 2019. 356 p.
14. Nye J. Soft Power. The Means to Success in World Politics / J. Nye. New York : Public Affairs, 2005. 130 p.
15. Nye J. Jr., Welch D. A. Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History (9th Ed.). London: Pearson, 2013. 384 p.
16. Vademecum bezpieczeństwa informacyjnego / redakcja naukowa Olga Wasiuta, Rafał Klepka, T. 1. Kraków: AT Wydawnictwo, Wydawnictwo LIBRON. Filip Lohner

15. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Аналітичний центр RAND. URL: <https://www.rand.org/>
2. Науковий журнал «Acta de Historia&Politica: Saeculum XXI». URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/issue/archive>
3. Науковий журнал «Актуальні проблеми міжнародних відносин». URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/issue/view/244>
4. Науковий журнал «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/index>
5. Науковий журнал «Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти». URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/>
6. Науковий журнал «Міжнародні та політичні дослідження». URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/issue/archive>
7. Науковий журнал «Національна безпека і оборона». URL: <https://razumkov.org.ua/vydannia/zhurnal-natsionalna-bezpeka-i-oborona>

8. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України від 26 серпня 2021 року № 448/2021. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
9. European integration portal. URL : <https://eu-ua.kmu.gov.ua/en>
10. Official website of the European Union. URL : https://europa.eu/european-union/index_en
11. Wilkinson P. International Relations: A Very Short Introduction / P. Wilkinson. Oxford: Oxford University Press, 2007. 144 p. URL: https://www.academia.edu/20935310/international_relation_a_very_short_introduction_Paul_Wilkinson

16. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

Government Relations – взаємовідносини з органами державної влади; комплекс заходів, спрямованих на підтримку та захист інтересів організації в державних інституціях.

Twiplomacy – практика використання соціальної мережі Twitter (X) головами держав та дипломатичними установами для прямої комунікації та взаємодії.

Актор у міжнародній політиці – суб'єкт міжнародних відносин, який має здатність чинити значний вплив на формування міжнародної політики (держава, міжнародна організація, ТНК, впливова неурядова організація).

Боти/Бот-мережі – програмні алгоритми, що імітують активність користувачів у соціальних мережах, використовувані для масового поширення пропаганди або дезінформації.

Воротарі інформації / Gatekeepers – особи чи інституції (редактори, власники медіа), які контролюють потік інформації та вирішують, які новини будуть опубліковані, а які – ні.

Гегемонія – домінування однієї держави чи групи держав у міжнародній системі, що дозволяє їй визначати правила та норми світового порядку.

Глобалізація – процес зростання взаємозалежності та інтеграції держав, економік, культур та суспільств у світовому масштабі.

Глобальний інформаційний простір – єдина інформаційно-комунікаційна система, що охоплює весь світ, формується національними медіа та транснаціональними інформаційними потоками.

Громадянська журналістика – збір, аналіз та поширення інформації громадянами, які не є професійними журналістами, як правило, через соціальні мережі та блоги.

Дезінформація – навмисно неправдива або маніпулятивна інформація, поширена з метою введення в оману та нанесення шкоди.

Дезінформування – процес поширення неправдивої інформації, тобто сама діяльність, що призводить до дезінформації.

Державний суверенітет – виняткове й верховне право держави самостійно здійснювати владу в межах своїх кордонів та незалежно вести зовнішню політику.

Діаспора – спільнота вихідців з певної країни, що проживає за її межами, яка може бути використана як важливий ресурс у публічній дипломатії та національному брендингу.

Діпфейк – технологія, що використовує штучний інтелект для синтезу реалістичних зображень, відео чи аудіо, в яких особа чи голос замінені на інші.

Ехо-камера – ситуація в онлайн-середовищі, коли людина взаємодіє лише з тими, хто поділяє її погляди, що призводить до посилення її існуючих переконань.

Жорстка сила / Hard Power – інструменти зовнішньої політики, що ґрунтуються на примусі: військова міць, економічні санкції, погроза чи застосування сили.

Імідж країни – сукупність уявлень, асоціацій та стереотипів, які складаються у світовій спільноті про певну країну, її культуру, політику та економіку.

Інформаційна війна – комплексний вплив на свідомість іноземної держави та її громадян за допомогою інформаційних та комунікаційних технологій з метою досягнення військових або політичних цілей.

Інформаційний суверенітет – право держави самостійно визначати внутрішню та зовнішню політику у сфері інформації, регулювати інформаційні потоки та захищати національний інформаційний простір.

Інформаційний суверенітет – право держави самостійно визначати внутрішню та зовнішню політику у сфері інформації, регулювати інформаційні потоки та захищати національний інформаційний простір.

Інформаційно-психологічна операція – заплановані дії для впливу на емоції, мотиви, об'єктивні міркування та поведінку іноземних урядів, організацій, груп або окремих осіб.

Кібербезпека – стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави у кіберпросторі.

Комунікативна влада – влада, що ґрунтується на здатності створювати, поширювати та контролювати символи та дискурси, які формують думки та переконання.

Конвергенція медіа – злиття різних видів медіа (друкованих, аудіо, відео) та їхніх функцій на одній платформі, зазвичай цифровій.

Конструктивізм – теорія міжнародних відносин, що акцентує увагу на ролі ідей, норм, ідентичності та соціально сконструйованих реалій у формуванні інтересів акторів.

Кризова комунікація – комплекс заходів та повідомлень, які розробляються та реалізуються для інформування громадськості під час непередбачуваних критичних подій, спрямованих на мінімізацію репутаційних втрат.

Лібералізм – теорія міжнародних відносин, яка наголошує на важливості міжнародних інститутів, економічної взаємозалежності та співпраці для досягнення миру і процвітання.

Лобіювання – легальна діяльність, спрямована на вплив на органи державної влади (законодавчої та виконавчої) на користь інтересів окремих груп або держав.

Медіаграмотність – навички критичного аналізу, оцінки та створення медіаконтенту, необхідні для свідомого функціонування в інформаційному середовищі.

Медіаефект – зміни у знаннях, ставленнях, емоціях чи поведінці індивідів або суспільства, спричинені впливом засобів масової інформації.

Медіатизація – процес, у ході якого медіа стають центральною та незалежною інституцією суспільства, впливаючи на інші сфери, зокрема політику.

Міжнародна неурядова організація – неприбуткова, недержавна організація, що діє на міжнародному рівні для вирішення гуманітарних, екологічних чи соціальних проблем.

Міжнародна політика – сукупність відносин та взаємодій між державами, міжнародними організаціями та іншими акторами на світовій арені з метою реалізації своїх інтересів і досягнення стратегічних цілей.

Міжнародна урядова організація – об'єднання держав, створене на основі міжнародного договору для досягнення спільних цілей (наприклад, ООН, НАТО, ЄС).

М'яка сила / Soft Power – здатність держави впливати на переваги та інтереси інших акторів через привабливість своєї культури, політичних цінностей та зовнішньої політики.

Національний брендинг – стратегічна діяльність, спрямована на створення, управління та просування позитивного іміджу країни на світовій арені для досягнення економічних, політичних і культурних цілей.

Персоналізація політики – зміщення фокусу уваги з політичних партій, ідеологій та програм на особистості політичних лідерів.

Політичні комунікації – процес обміну інформацією та символами між політичними акторами, медіа та громадянами з метою формування громадської думки, впливу на політичні рішення та поведінку.

Поляризація медіа – явище, коли ЗМІ обирають чітку політичну позицію, що призводить до формування у суспільстві крайніх, протилежних поглядів.

Порядок денний – теорія медіаефектів, згідно з якою медіа не визначають, *що* думати, але визначають, *про що* думати, висуваючи певні теми на перший план.

Постправа – ситуація, коли об'єктивні факти є менш впливовими для формування громадської думки, ніж звернення до емоцій і особистих переконань.

Праймінг – медіаефект, що полягає у впливі раніше наданої інформації на оцінку аудиторією наступних політичних подій чи діячів.

Пропаганда – систематичне, цілеспрямоване поширення фактів, аргументів, чуток та іншої інформації з метою формування певного світогляду, ставлення та поведінки.

Публічна дипломатія – діяльність держави, спрямована на інформування та вплив на громадську думку іноземних країн з метою просування своїх національних інтересів та політики.

Реалізм – теорія міжнародних відносин, яка розглядає державу як головного актора, що діє раціонально у стані анархії, а головним ресурсом є сила.

Розумна сила / Smart Power – здатність поєднувати та ефективно використовувати інструменти як жорсткої, так і м'якої сили у зовнішній політиці.

Спіраль мовчання – теорія, згідно з якою люди, відчуваючи, що їхня думка є меншістю, схильні мовчати, щоб уникнути соціальної ізоляції, що посилює сприйняття певної думки як домінуючої.

Стратегічні комунікації – спрямована діяльність з формування розуміння та підтримки політики, цінностей та інтересів організації (держави) серед цільових аудиторій.

Транснаціональна корпорація – велика корпорація, яка керує виробництвом чи надає послуги у кількох країнах, виступаючи впливовим актором міжнародних відносин.

Фейкові новини – неправдиві або значно викривлені новини, які подаються як достовірні та поширюються, як правило, через соціальні мережі з метою маніпуляції.

Фреймінг – процес селекції та надання особливої значущості окремим аспектам події, який впливає на інтерпретацію інформації аудиторією.

Цифрова дипломатія – використання інтернет-технологій, соціальних мереж та цифрових платформ для здійснення дипломатичної діяльності та публічних комунікацій.

Цифрова нерівність – розрив між тими, хто має доступ до інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернету, і тими, хто його не має.

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Панасенко Ганна Сергіївна

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА ТА ПОЛІТИЧНІ КОМУНІКАЦІЇ

Навчально-методичний посібник
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю
СЗ «Міжнародні відносини» освітньої програми «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 20.02.2026. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 3,99. Обсяг 0,884 Мб. Зам. № 66/26.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна